

USHTRIA

Viti i 75-të i botimit Nr. 5 (827756)

Botim Qendror i Ministrisë së Mbrojtjes

E premte, 4 Shkurt 2022

SHSHP të FA, priti në takim Komandantin
e Brigadës së Europës Juglindore

**Gjeneralmajor Begaj: Shqipëria do të
vazhdojë t'i qëndrojë kontributeve të saj të
deklaruar si pjesë e iniciativës së "SEEBRIG"**

» faqe 3

30-VJET POLICI USHTARAKE

**Ministri Peleshi: Mirënjohje gjithë grave
dhe burrave që kanë shërbyer dhe ngritur
lart emrin e Policisë Ushtarake**

**Gjeneralmajor Begaj: Në tre dekada
rrugëtim, një histori suksesi në
përballje me vështirësi dhe sfida**

**Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor, Prof. Asoc.
Bajram Begaj, i ka akorduar Batalionit të Policisë Ushtarake medaljen
"Repart i Shquar", me motivacionin "Për trimëri dhe vendosmëri të
lartë gjatë përmbushjes së misionit, përmes vështirësive të mëdha"**

» faqe 4-5

Vizitë e SEEBRIG në Forcën Tokësore

Një ekip i Brigadës së Europës Juglindore (SEEBRIG), i kryesuar nga komandanti i kësaj njësie gjeneral brigade Aristeidis Iliopoulos dhe pjesëtarë të shtabit të saj, zhvilluan këtë të martë një vizitë vlerësuese në Forcën Tokësore.

Gjeneral brigade Aristeidis Iliopoulos, u prit fillimisht nga komandanti i Forcës Tokësore gjeneral brigade Arben Kingji. Më pas, ekipi i vlerësimit vijoi axhendën e vizitës në Forcën Tokësore, me inspektimin e Kompanisë I të Batalionit II të Këmbësorisë së FT (b2kFT), nënrepart ky, i cili së bashku me Kompaninë e Xhenios së Batalionit të Mbështetjes me Luftim (bML) janë deklaruar si pjesë e Brigadës së Europës Juglindore.

Në takimet e zhvilluara me komandat respektive të të dyja reparteve, nëpërmjet prezantimeve të organizuara më këtë rast, ata u njohën me aktivitetet kryesore, trajnimet, stërvitjet dhe misionet brenda dhe jashtë vendit të zhvilluara nga këta efektivë.

Vizita vlerësuese e SEEBRIG, u fokusua në çështjet e personelit, organizimit, mjekësisë, operacioneve dhe stërvitjes, komunikimit, pajisjeve të xhenios dhe në vlerësimin e kapaciteteve operacionale të dy nënrepartëve të dedikuara në Operacionet e Mbështetjes së Paqes (OMP), fatkeqësive natyrore, në përputhje me direktivat, Procedurat Standarde të Veprimit (PSV) dhe planet operacionale të përgjithshme të SEEBRIG.

Për të gjitha këto çështje, ekipi vlerësues i SEEBRIG inspektoi nga afër armatimin,

pajisjet dhe mjetet që kanë në përdorim personeli i nënrepartëve, të deklaruar si pjesë e Brigadës së Europës Juglindore, duke ndjekur

njëkohësisht edhe disa demonstrime praktike në terren nga trupat b2k dhe bML të Forcës Tokësore. Në përfundim të vizitës, koman-

danti i SEEBRIG gjeneral brigade Aristeidis Iliopoulos, falënderoi efektivët e Forcës Tokësore, për angazhimin e tyre gjatë zhvillimit

të demonstrimeve stërvitore dhe i inkurajoi që standardet e arritura, jo vetëm t'i ruajnë, por t'i ngrenë edhe më lart.

Komandanti i SEEBRIG Iliopoulos: Standardet e arritura, jo vetëm t'i ruajnë, por t'i ngrenë edhe më lart

SHSHP të FA, priti në takim Komandantin e Brigadës së Europës Juglindore

Gjeneralmajor Begaj: Shqipëria do të vazhdojë t'i qëndrojë kontributeve të saj të deklaruara si pjesë e iniciativës së "SEEBRIG"

Gjeneral brigade Iliopoulos vlerësoi maksimalisht gatishmërinë e treguar nga pala jonë për përgatitjen e nënrepartëve të FARSH, por edhe për gatishmërinë e treguar për pjesëmarrjen në stërvitjen Seven Stars-22, drejtuar nga SEEBRIG

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH gjeneralmajor Prof. Asoc. Bajram Begaj, priti në një takim Komandantin e Brigadës së Europës Juglindore (SEEBRIG), gjeneral brigade Aristeidis Iliopoulos.

Ekipi i drejtuar nga gjeneral brigade Iliopoulos po zhvillon një vizitë vlerësuese në vendin tonë me qëllim inspektimin e nënrepartëve të deklaruara nga Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë, si pjesë e SEEBRIG.

Fokusi i këtij vlerësimi është personeli, organizimi, stërvitja, si dhe kapacitetet operacionale të nënrepartëve të FARSH, të caktuara për të marrë pjesë në operacionet e Mbështetjes së Paqes dhe në përgjigje të fatkeqësive natyrore apo emergjencave civile.

Gjeneral brigade Iliopoulos falënderoi shefin e Shtabit të Përgjithshëm për pritjen e organizuar si dhe bëri një pasqyrim të misionit, detyrave dhe angazhimeve të Komandës së SEEBRIG.

Ai më tej vlerësoi maksimalisht gatishmërinë e treguar nga pala jonë për përgatitjen e nënrepartëve të FARSH për këtë inspektim periodik por edhe për gatishmërinë e treguar për pjesëmarrjen në stërvitjen Seven Stars-22, drejtuar nga SEEBRIG. "Kapacitetet dhe operacionaliteti i njësisë të FARSH, gatishmëria operacionale, niveli i stërvitjes dhe trajnimeve, paraqesin një vlerë të shtuar dhe janë një kapacitet i vyer për t'u përdorur nga komanda e SEEBRIG", -theksoi ndër të tjera gjeneral brigade Iliopoulos.

Gjeneralmajor Begaj, nga ana e tij, vlerësoi rolin e komandantit të SEEBRIG gjeneral brigade Iliopoulos por edhe të komandës në tërësi, si një histori e suksesshme për të gjitha arritjet dhe rezultatet e treguara gjatë gjithë këtyre viteve. Shqipëria do të vazhdojë t'i qëndrojë kontributeve të saj të deklaruara si pjesë e kësaj iniciative, dhe se ky vlerësim që po zhvillohet do të shërbejë më tej për forcimin e kapaciteteve ushtarake. "SEEBRIG po kthehet në një platformë të veçantë për bashkëpunimin, trajnimin e ndërsjellë, shkëmbimin e ideve dhe mësimëve të nxjerra. Kontributi i saj për sigurinë dhe stabilitetin rajonal mbetet vendimtar për rajonin tonë", -theksoi ndër të tjera gjeneralmajor Begaj.

Forca Shumëkombëshe e Paqes në Europën Juglindore përbëhet nga 7 vende anëtare, Shqipëria, Bullgaria, Greqia, Italia, Maqedonia e Veriut, Rumania dhe Turqia dhe 5 vende vëzhguese, SHBA, Ukraina, Bosnja dhe Hercegovina, Sllovenia dhe Kroacia. Misioni i SEEBRIG është pjesëmarrja në Operacionet Paqeruajtëse si dhe në operacione kundër fatkeqësive natyrore dhe njerëzore. SEEBRIG është pjesë e strukturave të mundshme në mbështetje të Operacioneve së Paqes të drejtuara nga NATO ose BE. Në korrik 2009, SEEBRIG është drejtuar nga një gjeneral shqiptar, gjeneral brigade Zyber Dushku, për një mandat 2-vjeçar. Aktualisht në shtabin e brigadës shërbejnë një numër ushtarakësh shqiptarë në nivel shtabi si edhe në pozicione të larta.

Shpërndahen ndihma ushqimore për zonat e thella të qarkut Shkodër

Mbi 500 pako kryesisht me ushqime dhe detergjentë u shpërndanë nga Agjencia Kombëtare e Emergjencave Civile në bashkitë Pukë dhe Malësi e Madhe. Pakot ushqimore u siguruan nga Rezervat Materiale të Shtetit pas kërkesës së bërë nga kryetarët e këtyre bashkive dhe prefektja e qarkut Shkodër Majlinda Angoni.

Konkretisht, në bashkinë Pukë u transportuan 300 pako, ndërsa në atë të Malësisë së Madhe 205 të tilla. Pakot në këto zona të thella u dërguan në ndihmë të familjeve në nevojë, ato me probleme sociale, shëndetësore apo të moshuar që jetojnë vetëm dhe që kanë hasur vështirësi të theksuara nga moti i ashpër dhe temperaturat e ulëta. Në bashkinë Malësi e Madhe pakot u dërguan në njësinë administrative Kelmend ku ishin të pranishëm prefektja e qarkut Shkodër Majlinda Angoni dhe kryetari i bashkisë Tonin Marinaj. Prefektja e Shkodrës theksoi mbështetjen e autoriteteve, jo vetëm për banorët e fshatrave të thellë të qarkut, por edhe për bagëtitë e tyre gjatë këtyre ditëve me reshje bore dhe temperatura ekstreme: "Menjëherë sapo morëm njoftimin për situatën e vështirë në të cilën ndodheshin disa familje, bëmë të mundur që brenda 24 orëve ne t'i përgjigjemi nevojave konkrete. Ne kemi një situatë të tillë emergjente edhe në Pukë ku kemi dërguar një sasi paketash

ushqimore sipas kërkesave të banorëve që ndodhen në vështirësi. Në rang qarku janë shpërndarë 507 pako ushqimore, po kështu edhe detergjentë. Pritet të vijë edhe një sasi bazë ushqimore për gjënë e gjallë." - u shpreh prefektja Angoni.

Pakot iu dorëzuan kryetarëve të tetë fshatrave

të Kelmendit, siç janë Vermosh, Lëpushë, Selcë, Tamarë, Brojë, Kozhnje, Nikç, dhe Vukël, për t'iu shpërndarë më pas banorëve në shtëpitë e tyre, ndërsa në Pukë pakot u shpërndanë për fshatrat e thellë të njësisë administrative Qelëz, Qerret, Gjeggjan dhe Rrapë

MINISTRI PELESHI URON NË 30-VJETORIN E KRIJIMIT TË SAJ EFEKTIVËT E POLICISË USHTARAKE

Ministri Peleshi: Mirënjohje gjithë grave dhe burrave që kanë shërbyer dhe ngritur lart emrin e Policisë Ushtarake

Policia Ushtarake përgjatë 30 viteve të historisë së saj ka treguar se është një nga repartet elitë të Forcave tona të Armatosura. E ka treguar këtë gjatë konfliktit në Kosovë, misioneve ndërkombëtare, por edhe stërvitjeve masive në vendin tonë, siç ishte “Defender Europe 21”.

Mirënjohje gjithë grave dhe burrave që kanë shërbyer dhe ngritur lart emrin e Policisë Ushtarake.

Krenar për të gjitha sfidat e kaluara me sukses në këtë rrugëtim të vështirë.

Policia Ushtarake kremton 30-vjetorin e krijimit të saj

Gjeneralmajor Begaj: Në tre dekada rrugëtim, një histori suksesi në përballje me vështirësi dhe sfida

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor, Prof. Asoc. Bajram Begaj, i ka akorduar Batalionit të Policisë Ushtarake medaljen “Repart i Shquar”, me motivacionin “Për trimëri dhe vendosmëri të lartë gjatë përmbushjes së misionit, përmes vështirësive të mëdha”

Në 30-vjetorin e krijimit të Policisë Ushtarake, shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor, Prof. Asoc. Bajram Begaj, i ka akorduar Batalionit të Policisë Ushtarake medaljen “Repart i Shquar”, me motivacionin “Për trimëri dhe vendosmëri të lartë gjatë përmbushjes së misionit, përmes vështirësive të mëdha”.

Në këtë aktivitet ishin të pranishëm gjithashtu zëvendëshefja e Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor Manushaqe Shehu, komandantët e forcave, deputetë të Komisionit Parlamentar për Sigurinë Kombëtare, ish-komandantë të Policisë Ushtarake, si dhe të ftuar të tjerë.

Shefi i Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor, Prof. Asoc. Bajram Begaj, në përshëndetjen e rastit, pasi falënderoi të gjithë të pranishmit u shpreh ndër të tjera: “Ndjem i respektuar t’ju drejtohem dhe të përshëndes sot efektivët e shërbimit të Policisë Ushtarake, në këtë përvjetor të 30-të. Megjithatë shërbimi më i ri në Forcat e Armatosura, Policia Ushtarake ka treguar konsolidim, integritet, kohezion dhe dinamizëm në kryerjen e detyrave të saj. Ju duhet të ndjeheni krenar për këtë. Në tre dekada rrugëtim, ne e vlerësojmë policinë tonë një histori suksesi në përballje me vështirësi dhe sfida, me aktivitet dhe kontribut të prekshëm në mbështetje të suksesit të aktivitetit dhe detyrave të Forcave të Armatosura”.

Më tej gjatë fjalës së tij, gjeneralmajor Begaj u ndal në gjeografinë e angazhimeve të Policisë Ushtarake të cilat kanë kapërcyer kufijtë e vendit, duke qenë prej kohësh dhe aktualisht pjesë organike e misioneve të FARSH, duke filluar nga Afganistani, në Çad dhe Egje, KFOR e kudo që është kërkuar në plotësim të detyrimeve euroatlantike të vendit, në kuadër

të NATO-s dhe formateve të tjera. “Aktualisht Policia Ushtarake ka angazhimin më të madh të Forcave tona të Armatosura në kuadër të Operacionit “Allied Solace” të Aleancës për menaxhimin e kampit të refugjatëve afgan në Kosovë. Kjo është një vlerë e shtuar dhe kontribut i çmuar”, - u shpreh gjeneralmajor Begaj.

Aktiviteti vijoi me dhënien e dy medaljeve të akorduara nga shefi i

Shtabit të Përgjithshëm të FARSH, gjeneralmajor Begaj “Për Shërbim të Vecantë” për efektivë të Policisë Ushtarake, si dhe me ceremoninë e vënies së emrit “Namik Goga” të një prej ambienteve të godinës së Komandës, në kujtim të sakrificave dhe punës së ish-efektivëve të Policisë Ushtarake.

Në përmbyllje, efektivë të Policisë Ushtarake demonstuan disa nga pajisjet dhe aftësitë e tyre

nëpërmjet ushtrimeve stërvitore.

30 vite histori suksesi, Policia Ushtarake dhe drejtuesit e saj në vite

Policia Ushtarake pjesë e Forcave të Armatosura u formua, më 1 shkurt 1992, pas miratimit në Parlament të Ligjit nr. 511, datë 08.08.1991, “Për Policinë Ushtarake në Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë”. Pas viteve '90, ashtu si në të gjithë

vendin edhe në FA u kryen një sërë reformash. Ndër to përmendim: miratimin e akteve ligjore, nënligjore, si dhe ndryshime strukturore, ku pjesë e këtyre ndryshimeve ishte dhe krijimi i Policisë Ushtarake (PU) në përbërje të FA-së. Formimi i kësaj strukture kishte si qëllim forcimin e rregullit dhe të disiplinës në FA dhe u pa si domosdoshmëri për transformimin e ushtrisë sipas standardeve të vendeve të NATO.

Me krijimin e PU-së, objekti i punës së saj ishte kontrolli i trafikut ushtarak, ruajtja e rendit ushtarak në FA, me synim forcimin e disiplinës ushtarake në FA. Në dhjetor të vitit 1994, me Urdhër nr. 482, datë 10.12.1994 të MM, “Për organizimin e Policisë Ushtarake”, strukturës së PU-së iu bashkëngjiti struktura e Policisë Kriminale dhe ajo e Mbrojtjes nga Zjarri. Në fillim të vitit 1995, me Urdhër nr. 205, datë 10.04.1995 të MM, “Për vartësinë dhe funksionimin e Policisë Ushtarake”, dega e PU-së në SHP u transformua në drejtori të PU-së, me drejtor gjeneral brigade Bajram Malaj. Me mbështetje ligjore, nënligjore si dhe me profesionalizëm gjithnjë në rritje, PU u radhit ndër repartet më të mira të FA-së. Pas ngjarjeve të vitit 1997, drejtori i Drejtorisë së PU-së ishte kolonel Piro Lutaj. Edhe pas ngjarjeve të

vitit 1997, PU pati një rritje të jashtëzakonshme mbi bazën e një projekti me Delegacionin Italian të Ekspertëve (DIE). Në këtë kohë për herë të parë, me asistencën e specialistëve italianë u krijua batalioni i PU-së në Tiranë, i cili u kompletua me bazën materiale e logjistike të nevojshme dhe u konceptua sipas modelit të batalioneve të karabinierisë italiane. Krijimi i batalionit të PU-së në Tiranë, shënon një hap cilësor në veprimtarinë e kësaj strukture moderne dhe nga më cilësore të kohës, gjë që u duk qartë në ngjarjet e vitit 1998, kur PU jo vetëm që nuk u dëmtua por ajo mori në ruajtje disa nga institucionet kryesore të shtetit si: Radio Televizioni Shqiptar, Telekom-in, Prokurorinë e Përgjithshme si dhe disa institucione ndërkombëtare.

Në këtë periudhë, PU ishte një nga institucionet e pakta moderne që ishte ndërtuar deri në atë kohë dhe që ka luajtur një rol të pazëvendësueshëm në rivendosjen e shtetit ligjor në Shqipëri.

Kompletimi i batalionit të PU-së në Tiranë, me teknikën e nevojshme dhe automjete të blinduar tip IVECO-90, luajti një rol të jashtëzakonshëm në ngjarjet e vitit 1998 në Shqipëri. I pamohueshëm mbetet roli i kësaj strukture në vitin 1999, në kohën e krizës së Kosovës, ku PU mbajti peshën kryesore në pritjen, shoqërimin, trajtimin e refugjatëve pranë kampingjeve të ngritura në Kukës, Tiranë, Durrës dhe qytete të tjera të vendit, mbajtjen nën kontroll të situatës në zonat Kukës, Krumë, Tropojë, sidomos pranë postave kufitare, duke zgjidhur mjaft situata të vështira, shoqërimin e mjaft autokolonave dhe personaliteteve që lëviznin për në veri dhe kthim, si dhe mbajtjen nën kontroll të rrjetit rrugor në të gjithë vendin e veçanërisht në veri. Ngjarjet e vitit 1997, 1998 dhe ato të krizës kosovare janë ngjarjet më të rëndësishme në historinë e PU-së.

Për kryerjen e këtyre detyrave, PU u mbështet dhe në miratimin e Ligjit nr. 8404, datë 15.09.1998,

për një shtesë në Ligjin nr. 7978, datë 26.07.1995, “Për Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë”.

Në fund të vitit 2000, me suprimimin e strukturës së Drejtorisë së Policisë Ushtarake, me Urdhër nr. 1, datë 05.01.2001 të MM, “Për organizimin e regjimentit të Policisë Ushtarake”, u krijua regjimenti i PU-së me komandant nënkolonel Namik Goga. Kjo strukturë e ushtri aktivitetin e saj deri në shtator të vitit 2003, duke bërë ruajtjen dhe sigurimin e të gjitha stërvitjeve që zhvilloheshin në territorin e vendit tonë.

Në shtator të vitit 2003, mbi bazën e Ligjit nr. 8930, datë

drejtimi administrativ në Komandën Mbështetëse dhe Komandim Operacional nga SHPFA

Në qershor të 2012, komandant i PU-së emërohet kolonel Syrja Gjoka.

Në gusht të 2012, komandant i PU-së emërohet kolonel Ylli Zyla.

Në shtator të 2013, komandant i PU-së emërohet kolonel Xhevdet Zeneli.

Veprimtaria e PU-së përcaktohet nga misioni dhe detyrat që parashikohen në ligjin, “Për Policinë Ushtarake në FARSH” dhe “Kodi Penal Ushtarak”. Hartimi dhe miratimi në Kuvend i këtij ligji në vitin 2003, shënon një ristrukturim të plotë të kësaj

i PU-së ka dhënë në emergjencat civile, ku kanë treguar gatishmëri dhe profesionalizëm në kryerjen e detyrave të marra.

Tashmë, struktura e PU-së është e përgatitur për të vepruar në të gjithë spektrin e misionit, detyrave, si edhe të marrë pjesë në operacione paqeruajtëse dhe humanitare.

Policia Ushtarake është njësi në varësi të Shtabit të Përgjithshëm.

Policia Ushtarake ka në misionin e saj ruajtjen e rendit ushtarak në FARSH, zbulimin, parandalimin, ndjekjen e veprimtarisë kriminale, angazhimin në luftën kundër terrorizmit,

- Punon për zbulimin, parandalimin dhe ndjekjen e veprimtarisë kriminale ndaj pjesëtarëve të FA-së, pronës dhe objekteve ushtarake.

- Zbaton vendimet e gjykatës, aktet e Prokurorisë Ushtarake për kërkimin, kapjen dhe sjelljen forcërisht të ushtarakëve që i fshihen procedimit penal ose i shmangen vuajtjes së dënimit.

- Kontrollon dhe siguron transportin ushtarak.

- Kontrollon lëvizjen dhe shfrytëzimin e mjeteve dhe teknikës ushtarake.

- Kontrollon e merr masa për zbatimin e legjislacionit

25.07.2002, “Strategjia Ushtarake e RSH”, struktura e PU-së me Urdhër nr. 214, datë 21.08.2003 të MM, “Për organizimin e Regjimentit të Policisë Ushtarake”, u transformua në strukturën e batalionit me qendër në Tiranë, me komandant batalioni nënkolonel Xhevahir Abdia, i cili e ushtri detyrën deri në vitin 2005. Në vitin 2005 komandant batalioni u emërua nënkolonel Drini Nikolla, i cili e ushtri ketë detyrë deri në vitin 2008.

Në korrik të vitit 2007, në bazë të Urdhrit nr. 15, datë 17.01.2007 të MM, “Për ristrukturimin e Forcave të Armatosura”, batalioni i PU-së ishte pjesë organike e Komandës Mbështetëse, me varësi

strukture.

Gjatë kësaj periudhe është punuar për kompletimin e PU me personel të motivuar, arsimuar në vendet anëtare të NATO, si në Turqi, Itali, Gjermani. Realizimi i misionit dhe detyrave funksionale është mbështetur në aktet ligjore e nënligjore.

Gjatë këtyre viteve PU, është trajnuar nga specialistë të karabinierisë italiane, policisë ushtarake amerikane, gjermane dhe turke.

Gjithashtu, PU ka kryer një mision në operacionin ushtarak “ISAF”, në Kabul, Afganistan. Kontingjenti i kësaj toge përbëhej nga një efektiv prej 22 vetash.

Një kontribut të madh, efektivi

marrjen pjesë në operacionet paqeruajtëse dhe humanitare, si dhe mbrojtjen e pronës shtetërore në administrim dhe përdorim të FA-së nga veprimet e kundërligjshme.

Detyrat

- Siguron rendin ushtarak jashtë repartëve ushtarake në mjediset publike e jopublike.

- Mbron jetën, shëndetin dhe dinjitetin e ushtarakut nga çdo veprim i paligjshëm kur ato cenohen për shkak të detyrës.

- Mbron pronën shtetërore në administrim dhe përdorim të FA-së nga veprimtari të kundërligjshme.

- Ndërhyn për të mënjanuar aktet e terrorizmit në FA.

të Masat e Ndërhyrjes kundra Zjarrit (MNZ).

- Siguron zbatimin e rendit ushtarak gjatë zhvillimit të stërvitjeve, veprimtarisë dhe ceremonive ushtarake të organizuara nga SHPFA.

- Shoqëron e siguron personalitetet e larta ushtarake të FA-së, si dhe delegacionet e huaja të njehsuara me to.

- Kryen detyra në interes të forcave ushtarake shqiptare që kryejnë misione jashtë shtetit, si dhe të forcave të huaja ushtarake që veprojnë në Shqipëri në përputhje me legjislacionin në fuqi.

- Kryen e mbështet operacionet humanitare.

Domeni patriarkal i familjes shqiptare

Përgatiti: Shefe e Sektorit
të Botimeve Anjeza Musollari

Në patriarkalin tradicional familja e burrit është kreu i saj i padiskutueshëm, theksoj varësinë e gruas nga burri i saj dhe fëmijët nga prindërit. Autoriteti mashkull njihet pa asnjë pyetje ose pranohet nën presion. Dominimi i autoriteteve atërore është i pakufizuar. Autoriteti i anëtarëve të tjerë të familjes varet nga seksi dhe mosha e tyre: njerëzit më të nderuar të moshuarit, burrat kanë të drejta me të mëdha se gratë. Interesat e klaneve mbizotërojnë mbi individin. Prandaj, një familje e tillë quhet patriarkal. Burri ka kontribut themelor në mbështetjen materiale të familjes, siguron burimet e saj financiare dhe ekonomike, përcakton statusin dhe rrethin e saj të komunikimit, miraton vendimet përgjegjëse për çështjet më të rëndësishme, ai rregullon mosmarrëveshjet. Bashkëshorti është i përjashtuar nga detyrimet në shtëpi, gruaja është ose një amvisë, ose fiton shumë pak. Në shpatullat e saj ka një organizim normal të jetës dhe të konsumit, të krijojë një mjedis komod dhe të rehatshëm në shtëpi. Përgjegjësitë e saj gjithashtu përfshijnë fëmijët dhe edukimin e tyre. Në versionin e saj klasik, familja patriarkale karakterizohet shkurtimisht si më poshtë:

-Burri është kapitulli i vetëm dhe mbrojtësi i familjes, përlësia e grave është borxhi natyror ndaj bashkëshortit. Martesa u perceptua si një shtet i themeluar nga Perëndia, në të cilin një burrë dhe një grua jetojnë së bashku, në mirëkuptim të ndërsjellë, duke lindur pasardhësit e tyre.

-Martesa në sytë e shoqërisë fitoi tiparet e qëndrueshmërisë. Vitaliteti i martesës u përcaktua nga objektivat pragmatike: ai lejoi të forcojë pozicionet materiale të familjes së burrit. Imazhi i famshëm patriarkal-Gruaja e virtutshme.

-Veprimtaria shoqërore e gruas ishte e kufizuar në rrethin e çështjeve të brendshme dhe kujdesin e përditshëm për nevojat shpirtërore dhe fizike të fëmijëve. Edukimin e fëmijëve të nevojshëm në bindje.

- cilësitë më të mira të grave ishin njohja e statusit dhe shërbimit të varur në martesë me burrin e saj, kuptimi i seksualitetit femëror u pa në lindjen e fëmijës.

Psikoanalisti i shquar Wilhelm Reich, në studimin e tij “Psikologjia e masave dhe fashizmit”, shprehu pikëpamjen e tij: “... një shoqëri autoritare riprodhohet në strukturat individuale të masave me ndihmën e një familjeje autoritare ... në fytyrën e babait, Shteti autoritar

ka përfaqësuesin e saj në secilën familje dhe për këtë arsye familja kthehet në mjetin më të rëndësishëm të fuqisë së tij”. Për djemtë, identifikimi i thellë me babanë e tij shërben si bazë për identifikimin emocional me çdo formë të autoritetit. Në një familje autoritare nuk ka vetëm konkurrencë të të rriturve dhe fëmijëve, por edhe konkurrencë midis fëmijëve në marrëdhëniet e tyre me prindërit, të cilat mund të kenë pasoja më serioze.

Deri në mes të shekullit XX vlerat tradicionale mbajnë ndikimin e tyre në Europë dhe Azi. Por procesi i transformimit të familjes në “patriarkal” ka fituar në mënyrë të qëndrueshme forcë. Në vitet ‘50, në Europën e pasluftës, duke dobësuar departamentet e baballarëve në pothuajse të gjitha shtresat shoqërore. Miratimi/refuzimi i modelit patriarkal nga bashkëkohësit përcaktohet kryesisht nga rënia e varësisë sociale dhe ekonomike e gruas nga burri i saj.

A vazhdon të jetë ky fenomen pjesë e familjes shqiptare?

Familja si njësi konservatore, veçanërisht në fshat, doli në tregun e lirë, ku gruaja filloi të fitojë pavarësi ndaj burrit dhe gradualisht po humbet pushteti patriarkal në familje. Familjet që erdhën në zonat urbane, duke braktisur fshatin, u çliruan nga opinioni i fisit apo komunitetit rural. Veçanërisht largimi i rinisë në emigracion është një nga plagët më të rënda që kontradiktat burrë grua, sot më shumë se kurrë, janë evidente në familjet shqiptare. Shpeshtimi i krimeve që kryejnë burrat ndaj grave faktorizohet nga kushtet ekonomike, sociale, niveli arsimor, kulturor si

dhe mentaliteti e traditat patriarkale që kanë ende terren të një pjesë e mirë e shoqërisë sonë. Familja, si një bashkësi formuese dhe edukuese e personalitetit të njeriut, ka funksione të veçanta të prindërve, vëllezërve, motrave dhe gjyshërve. Edukimi i fëmijëve, arrihet në përsosmëri, kur ka të sinkronizuar kontributet e përbashkëta, të babait dhe nënës. Në shoqërinë e sotme moderne, rezulton se babai është i

iptare është duke kaluar një krizë të madhe. Një krizë, e cila ia ka ndryshuar përgjithmonë fytyrën familjes tradicionale shqiptare. E kaluar është tashmë familja me gjysh, gjyshe, kushërinj e kushërirra. Tashmë familja përbëhet vetëm nga prindërit dhe fëmijët. E kaluar është tashmë familja ku autoriteti i prindit ishte i padiskutueshëm. Familja, e cila dikur ishte e shenjtë, për të cilën

i cili nuk ngjan pothuajse në asgjë me vite më përpara.

Familja shqiptare përjeton sot të gjitha ato dukuri dhe ndryshime që karakterizojnë mbarë shoqërinë shqiptare. Tipari i saj më i përgjithshëm sot është se ajo është një familje në tranzicion. Tiparet e saj dhe problemet me të cilat përballlet ajo janë po ato tipare dhe po ato probleme që shoqërojnë transformimin ekonomik, politik, kulturor e social të shoqërisë shqiptare, me veçoritë që kushtëzon vetë natyra e familjes si një prej institucioneve të shoqërisë.

Ndryshimi i marrëdhënieve martesore, bashkëshortore dhe familjare

Sot, martesat me mblesëri janë bërë një dukuri mjaft e rrallë, që e gjejmë kryesisht në zonat rurale. Po kështu, kanë ndryshuar marrëdhëniet midis burrit dhe gruas për sa i përket rolit, detyrimeve bashkëjetesa zgjidhet si një formë alternative e martesës. Emancipimi i femrave dhe dëshira e tyre për të marrë arsim universitar dhe pasuniversitar, si edhe për të nisur një karrierë profesionale, kanë sjellë si rezultat shtyrjen e moshës mesatare e martesës, si për ato vetë, ashtu edhe për meshkujt. Jeta jonë ka pësuar transformime të mëdha, duke filluar nga koha kur ishin fëmijë gjyshërit dhe prindërit tanë.

Strukturat e familjes kanë pësuar

kërcënuar nga rreziku i tjetërsimit të misionit të tij atëror. Ky mënjanim lidhet me natyrën shoqërore të punës, ku pjesën më të madhe të kohës e kalon jashtë familjes, por edhe për një neglizhencë të pamotivuar të disa baballarëve.

Në vitet e fundit koncepti i familjes, por edhe vetë familja shq-

kanë dalë aq shumë proverba prej popullit, sot nuk ngjan më me të vjetrën. Shndërrimi i shoqërisë, nga një shoqëri tradicionale dhe e mbyllur në një shoqëri të hapur kapitaliste, si dhe ndryshimet rrënjësore sociale e ekonomike, që ishin përfundim i këtij kalimi, krijuan një model të ri të familjes,

transformimet e tyre me kohën, dhe bashkë me të dhe formimi psikologjik dhe njerëzor. U fitua pavarësia e mendimit dhe veprimit brenda anëtarëve të familjes, e cila pati të mirat e saj por dhe me kostot që shpesh sjell liria e pakushtëzuar kur kjo shoqërohet dhe me mungesën e arsimimit dhe formimit intelektual të njeriut.

Ushtria Shqiptare në periudhën e Republikës së Parë Shqiptare

Përgjegjës i Muzeut të FA-së,
Dr. ASLLAN ZEMANI

Një vend të veçantë në organizimin e forcës ushtarake kombëtare zë periudha e presidencës së Ahmet Zogut, gjatë së cilës organizimi, detyrat, të drejtat, logjistika, armatimet dhe arsimimi ushtarak u ngritën në një nivel më të lartë. Presidenti Ahmet Zogu suprimoi Ministrinë e Luftës dhe krijoi në vend të saj Komandën e Përgjithshme të Fuqive Armate. Qysh në fillim u përcaktua edhe thelbi i këtij ndryshimi: “Për me largue krejt nga politika” strukturat e armatosura të vendit. Vetë Presidenti do të ishte edhe Komandant i Përgjithshëm i Fuqive Armate, sikurse do të kishte edhe një ushtarak të lartë me detyrën e Zëvendëskomandantit të Përgjithshëm, ose që do të kryente detyrat e përditshme të Komandantit të Përgjithshëm, së bashku me Shtabin Madhor. Thelbi i ndryshimeve ishte ngritja e një ushtrie, e cila të kishte, mundësisht, të gjitha strukturat e një force ushtarake të kohës. Po kështu, ndryshimet synonin forcimin e ushtrisë me bazë doktrinale (rregullore, etj.), si dhe me mbështetje financiare.

Përparësia që iu dha ushtrisë si forcë e sigurisë kombëtare, sidomos në kushtet e përkeqësimit të mundshëm të situatave për shkak të raporteve të ndërlikuara ballkanike e botërore, u shpreh në rritjen drastike të buxhetit për mbrojtjen, i cili arriti shifra deri afro gjysmën e buxhetit të vendit. Përpjekja për largimin e ushtrisë nga politika deri diku ishte një arritje më vete.

Legalizimi i ndryshimeve dhe përfundimi i organizimit të ri ushtarak nën Presidentin Ahmet Zogu, mori formë, më 24 Qershor 1928, me daljen e “Ligjit Organik të Ushtrisë dhe Gjandarmërisë”. Në bazë të këtij ligji përcaktohej forma e or-

ganizimit ushtarak ku përfshiheshin: një komandë divizionit aktiv, Komanda e Divizionit Rezervë, komanda grupesh këmbësorie, Komanda e Artilerisë, Komanda e Trupave Teknike, Komanda e Marinës Luftarake dhe Komanda e Gardës. Sidoqoftë, nisur

dorë për përdorim të menjëhershëm e të përqendruar, dy komandat e para (Komanda e Divizionit Aktiv dhe Komanda e Divizionit Rezervë) nuk u realizuan në praktikë. Kësisoj, zinxhiri i komandimit të reparteve të këmbësorisë (batalion, regjiment) e

Tiranës.

Krahas armatimit konvencional në përbërje të Ushtrisë Shqiptare ishte armatimi me flurudhë të përkulur, kalibra të ndryshëm të artilerisë së kohës e ndër to ishin edhe 6 formacione taktike, bateri, të topave malor

TOPI MALOR 100 MM “SKODA” MOD-14/19

Ky top malor është prodhim çek i fabrikës së famshme “Skoda” në vitin 1914. Ka shërbyer për asgjësimin ose për dëmtimin e forcës së gjallë të kundërshtarit, të vendosur në vende të hapura ose në objekte mbrojtëse.

Ka hyrë në inventarin e armatimit të Fuqive Armate në periudhën e Republikës së Parë Presidenciale Shqiptare, 1925-1928.

Kjo tipologji topi malor ishte i vendosur mbi rrota prej druri të përpunuar në mënyrë që të mund të tërhiqeshin nga kafshë tërheqëse sidomos në vende malore.

Të dhënat taktiko-teknike të topit:

Kalibri: 100 mm

Gjatësia e tytës: 1.93 m

Pesha në pozicion zjarri: 1350 kg.

Pesha në pozicion lëvizjeje: 2025 kg.

Distanca maksimale e qitjes:

nga numri relativisht i pakët i njëjësive të këmbësorisë aktive e rezerviste, për vetë natyrën e përhapjes së tyre, si dhe për t'i pasur ato më mirë në

kapërceu hallkën e divizionit, duke u varur drejtpërdrejt nga Komanda e Përgjithshme. Në mbështetje të kësaj force, u krijua Spitali Ushtarak i

100mm “SKODA”, mod-14/19, një ekzemplar i vetëm ndodhet në Muzeun e Forcave të Armatosura, në “Garnizonin Skënderbej”.

8,400 m

Këndi i lartësimit: -8° në + 50°

Pesha e predhës: 14 kg.

Siguria

Sekretari i Përgjithshëm ishte i pranishëm në Këshillin Atlantik, shtëpia e NATO-s në Uashington. Spektri i një konflikti të madh në Evropë është më i pranishëm sot se sa ka qenë në çdo kohë që nga fundi i Luftës së Ftohtë. Ngritja e forcave ruse në kufijtë e Ukrainës është një kërcënim jo vetëm për integritetin territorial të atij vendi; është një sulm i drejtpërdrejtë ndaj normave ndërkombëtare të sovranitetit dhe vetëvendosjes kombëtare. Në këtë moment vendimtar, ne jemi të etur të dëgjojmë perspektivën e sekretarit të përgjithshëm për këtë krizë të krijuar nga Kremli në Ukrainë, se si NATO po reagon, implikimet për konceptin e ri strategjik të NATO-s dhe çfarë do të ndodhë më pas për vetë aleancën.

Kjo është intervista e parë e drejtpërdrejtë e sekretarit të përgjithshëm që kur NATO dhe Shtetet e Bashkuara dhanë përgjigjet e tyre me shkrim ndaj kërkesave të sigurisë të Moskës në dhjetor, pasi ai drejton aleancën në një nga momentet më të rrezikshme në historinë e fundit.

MARGARET BRENNAN: Mirëdita zoti Sekretar i Përgjithshëm. Nuk kam shumë nevojë t'ju prezantoj, por, për këdo që e shikon, Jens Stoltenberg është sekretar i përgjithshëm i NATO-s dhe ka qenë që nga tetori 2014, duke ndjekur një karrierë të shquar ndërkombëtare dhe vendase, si kryeministër i Norvegjisë dhe i dërguar special i OKB-së për ndryshimet klimatike.

Zoti Sekretar i Përgjithshëm, ju keni një sfidë të jashtëzakonshme përpara jush në këtë moment. Ne kemi dëgjuar nga Rusia, në komunikimet e tyre publike deri më tani, se ajo që NATO dhe Shtetet e Bashkuara vendosën në tryezë nuk adresonin shqetësimet e tyre kryesore të sigurisë. Forcat ruse vazhdojnë të ndërtohen në rajon. Në këtë pikë, a mundet NATO të pengojë një pushtim rus të Ukrainës apo qëllimi juaj është thjesht të frenoni konfliktin që të mos kthehet në një luftë rajonale?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Qëllimi ynë është, natyrisht, t'i përcjellim një mesazh të qartë Rusisë dhe kjo është pikërisht ajo që ne po bëjmë, se nëse ata përdorin forcën ushtarake kundër Ukrainës, kjo do të ketë pasojë të rënda. Aleatët e NATO-s janë gati të vendosin sanksione të rënda ekonomike – sanksione politike dhe financiare. NATO i jep mbështetje Ukrainës. Ne e ndihmojmë Ukrainën në modernizimin e institucioneve të saj të mbrojtjes dhe sigurisë dhe aleatët e NATO-s ofrojnë trajnime në këtë pajisje. Pra, Ukraina gjithashtu mund t'i imponojë kosto Rusisë nëse ajo, edhe një herë, pushton Ukrainën. Dhe pastaj, së treti, dhe më e rëndësishmja për aleatët e NATO-s, është se ne jemi gjithashtu të gatshëm të rrisim, siç bëjmë në fakt tani, praninë tonë ushtarake në pjesën lindore të aleancës për të parandaluar çdo keqkuptim apo hapësirë për llogaritje të gabuara. për aftësinë dhe gatishmërinë e NATO-s për t'u mbrojtur dhe mbrojtur të gjithë aleatët. Pra, ne po bëjmë tre gjëra. Ne po dërgojmë një mesazh sanksionesh, çmim i lartë për t'u paguar, ne po mbështesim Ukrainën dhe po përcjellim gjithashtu angazhimin absolut dhe të palëkundur për të gjithë aleatët e NATO-s.

MARGARET BRENNAN: Por a keni parë ndonjë tregues konkret deri më sot se Rusia po tërhiqet?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Ajo që kemi parë është një ngritje e vazhdueshme ushtarake nga Rusia dhe, natyrisht, kjo është diçka që ne e ndjekim me shumë vëmendje. Ata po vendosin më shumë trupa, më shumë pajisje të rënda, dhe tani gjithashtu mijëra trupa luftarake në Bjellorusi të pajisur me avionë, helikopterë dhe sisteme të avancuara të armëve, S-400 dhe sisteme të tjera të armëve. Kështu që ndërtimi ushtarak vazhdon. Në të njëjtën kohë, Rusia ishte e gatshme të takohet me ne - Shtetet e Bashkuara dhe aleatët e NATO-s - disa javë më parë, dhe kjo është një shenjë e mirë që ne u ulëm në të njëjtën dhomë dhe për orë të tëra trajtuam situatën në dhe rreth Ukrainës dhe pasojat e sigurisë për të gjithë ne dhe për Europën, por edhe që tani kemi përcjellë propozimet tona me shkrim, se si ne besojmë se është e mundur të gjejmë bazë të përbashkët për çdo gjë, nga kontrolli i armëve të transparencës së aktivitetëve ushtarake e deri të linjat e komunikimit midis aleatëve të NATO-s dhe Rusisë. Dhe tani Rusia duhet t'i vlerësojë këto propozime, dhe ne jemi gati të ulemi me ta kur të jenë

Jens Stoltenberg për agresionin rus, aftësitë e Ukrainës dhe zgjerimin e Aleancës

Intervistë e Sekretarit të përgjithshëm të NATO-s Jens Stoltenberg, nga Margaret Brennan, moderatore e “Face the Nation” dhe krye-korrespondente e Punëve të Jashtme, CBS News, për “Atlantic Council Front Page”

gati të vazhdojnë përpjekjet për të gjetur një zgjidhje politike diplomatike.

MARGARET BRENNAN: Ministri i Jashtëm i Ukrainës tha sot se ata besojnë se mund të duhen dy javë të ardhshme për të vazhduar bisedimet. Mendoni se keni një kohë të tillë?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Ne kemi atë kohë për sa kohë që Rusia nuk vendos edhe një herë të përdorë forcën ushtarake. Nuk ka siguri për planet ruse, dhe ndoshta ata nuk kanë marrë ndonjë vendim përfundimtar. Nga ana e NATO-s, ne jemi të gatshëm të përfshihemi në dialog politik, por jemi gjithashtu të gatshëm të përgjigjemi nëse Rusia zgjedh një konflikt të armatosur, një konfrontim. Pra, ne jemi gati për të dyja opsionet. Ne po punojmë shumë për zgjidhjen më të mirë politike paqësore, por jemi gjithashtu të përgatitur për më të keqen: Nëse Rusia, e përsëris, përdor forcën kundër një fqinji, Ukrainës.

MARGARET BRENNAN: Për sa i përket përgatitjes për më të keqen, ju thatë në fillim të kësaj jave se Forca e Reagimit të NATO-s, e cila është një forcë prej rreth pesë mijë, e cila mund të dislokohet brenda disa ditësh. Duke pasur parasysh gamën e gjerë të veprimeve të mundshme që Rusia mund të ndërmarrë, saktësisht cili është pragu për vendosjen e tyre? A kanë rënë dakord aleatët saktësisht se çfarë do ta shkaktonte atë?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Para së gjithash, Forca e Reagimit të NATO-s është vetëm një nga elementët në atë që ne bëjmë për të ofruar parandalim dhe mbrojtje të besueshme për të gjithë aleatët e NATO-s, dhe veçanërisht aleatët në lindje të aleancës. Ne tashmë, pasi Rusia përdori forcën kundër Ukrainës në vitin 2014, për herë të parë në historinë tonë kemi vendosur grupe luftarake të gatshme, grupe luftarake të NATO-s, në pjesën lindore të aleancës në vendet baltike dhe Poloni. Ne kemi policim ajror, si në rajonin e Detit të Zi ashtu edhe në rajonin e Balltikut. Ne kemi një prani më të madhe detare dhe gjatë javëve

të fundit kemi rritur numrin e avionëve dhe anijeve në këto misione të ndryshme. Pastaj kemi Forcën e Reagimit të NATO-s. Sasia totale e trupave atje është rreth dyzet mijë, por elementi kryesor i Forcës së Reagimit të NATO-s është saktësisht, siç thoni ju, rreth pesë mijë. Ky është një vendim politik. Ne do të vlerësojmë dhe do t'i marrim vendimet tona kur të shohim nevojën për të rritur më tej praninë në lindje, ose duke vendosur të gjithë elementët e Forcës së Reagimit të NATO-s, në varësi të situatës, dhe gjithashtu po konsiderojmë të dislokojmë ose të ketë grupe beteje, jo vetëm në vendet baltike dhe në Poloni, siç kemi tani, por edhe Franca, Mbretëria e Bashkuar dhe aleatët e tjerë kanë treguar gjithashtu një gatishmëri për të pasur grupe të ngjashme beteje në rajonin e Detit të Zi nën komandën e NATO-s si pjesë e pranisë së NATO-s. Pastaj gjithashtu, për herë të parë në dekada, ne kemi një aeroplanmbajtëse të SHBA-së nën komandën e NATO-s dhe kemi më shumë mjete detare dhe ajrore në rajon në dispozicion nëse është e nevojshme.

MARGARET BRENNAN: Për sa i përket asaj përgjigjeje të shpejtë, forca e reagimit për të cilën folët, pesë mijë, aktualisht drejtohet nga Franca së bashku me trupat aleate në të. Franca është tre muaj larg zgjedhjeve presidenciale. A jeni i shqetësuar se politika do të komplikojë gatishmërinë për t'u përgjigjur? Ju thatë se është një vendim politik për të marrë votën për vendosjen e tyre. Jeni i shqetësuar?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Franca është një aleate shumë e përkushtuar e NATO-s, e cila ka aftësi të nivelit të lartë. Franca ka demonstruar gjithashtu gjatë shumë viteve aftësinë për të vendosur forca, nëse është e nevojshme, për t'u përfshirë në konflikte të vështira dhe për të trajtuar shumë situata sfiduese. Kështu që unë jam absolutisht i bindur se Franca, por edhe aleatët e tjerë në elementët kryesorë që ne i quajmë VJTF, elementët kryesorë të Forcës së Reagimit të NATO-s, do të jenë gati të vendosen, nëse është e nevojshme. Por ne jemi në të njëjtën

kohë duke ndjekur rrugën diplomatike sepse zgjidhja më e mirë do të jetë parandalimi i çdo ndërhyrjeje në Ukrainë. Dhe për këtë arsye, ne po dërgojmë mesazhe të forta se pasojat e rënda janë një çmim i lartë për Rusinë, por edhe fakti që tani kemi parë një mbështetje të shtuar për Ukrainën. Kanada ja sapo njoftoi, për shembull, më shumë trajnerë në Ukrainë. Pra, trupat ukrainase, ushtria ukrainase, është shumë më mirë e trajnuar, shumë më mirë e pajisur dhe shumë më e gatshme se sa ishin në vitin 2014. Dhe sigurisht, kjo me të vërtetë i imponon kosto Rusisë, nëse ata vendosin të lëvizin sërish në Ukrainë.

MARGARET BRENNAN: Është e drejtë që Ukraina të mbrohet, por siç e dini, diplomacia është më e fuqishme kur ka një përdorim të besueshëm të forcës pas saj, prandaj kjo është arsyeja pse po ju pyes për atë vendim. Dua të them, nëse duhet të hidhet në votim mes aleatëve, a keni besim? A e dini se cili është ai prag që do t'i detyronte të gjithë aleatët të bien dakord të përdorin atë forcë reagimi?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Ne kurrë nuk do t'i japim ndonjë kundërshtari të mundshëm atë lloj privilegji për të përcaktuar saktësisht prapun se çfarë do të bëjmë, sepse ne do të jemi gjithmonë të sigurt se kemi forcat e nevojshme në vendin e duhur në kohën e duhur për t'u mbrojtur dhe mbrojtur të gjithë aleatët, dhe ne e kemi bërë këtë për më shumë se shtatëdhjetë vjet. Dhe suksesi i NATO-s, aleanca më e fortë në histori, është se duke qëndruar së bashku, bazuar në parimin një sulm ndaj një aleati do të shkaktojë përgjigjen nga e gjithë aleanca - një për të gjithë, të gjithë për një - ne kemi qenë në gjendje të ruajmë paqen, për të parandaluar çdo sulm. Dhe jam absolutisht i sigurt se do të jemi në gjendje ta bëjmë këtë edhe në të ardhmen me Forcën e Reagimit të NATO-s, por edhe me forcat që kemi tashmë në pjesën lindore të aleancës, rritjen e marinës dhe praninë ajrore, dhe sigurisht edhe fakti që Shtetet e Bashkuara gjatë muajve dhe viteve të fundit kanë rritur praninë e tyre ushtarake

në Europë, e cila po i shtohet fuqisë totale të NATO-s në Europë.

MARGARET BRENNAN: Presidenti Biden gjithashtu, siç e dini, vuri në dukje 8,500 trupa, pra 8,500 trupat amerikane. Por siç u bë e qartë dje në Departamentin e Shtetit, SHBA ndonjëherë mund të lëvizë më shpejt, dhe kjo është arsyeja pse SHBA po bisedon me vendet për dërgimin e njëanshëm të trupave në krahun lindor të NATO-s. Pra, a nuk përcjell kjo mesazhin se Amerika duket të jetë forca e parë e reagimit të shpejtë dhe jo NATO? A e përkrahni këtë lloj veprimi të njëanshëm?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Por forca e NATO-s është se ne bashkojmë tridhjetë aleatë dhe ne koordinojmë përpjekjet e tyre, dhe ndonjëherë ne e bëjmë këtë - ata e bëjnë atë në aftësitë e tyre kombëtare për marrëveshjet dypalëshe, siç them unë. Ndonjëherë kjo bëhet brenda kornizës së NATO-s, por megjithatë ne flasim për aleatët e NATO-s që mbrojnë njëri-tjetrin. NATO është tashmë në rajon. Ne tashmë kemi asete, si në terren në rajonin e Detit të Zi dhe në rajonin e Balltikut. Ne kemi kapacitete ajrore dhe detare atje me forcat detare të NATO-s që tani kanë marrë më shumë anije nga Spanja, nga Danimarka; avionë nga Holanda, gjithashtu nga Danimarka dhe vende të tjera. Pra NATO është tashmë atje. Ne kemi forcën hibride që mund të vendoset brenda disa ditësh. Ne kemi rritur në fakt nivelet e gatishmërisë së forcës së reagimit të NATO-s, elementëve kryesorë. Ne e bëjmë këtë disa javë më parë, kështu që ata janë të përgatitur të vendosen shpejt. Dhe pastaj, në krye të kësaj, ne kemi aftësi kombëtare jo vetëm nga Shtetet e Bashkuara, por edhe nga aleatët e tjerë.

MARGARET BRENNAN: Pra, po thoni që Rumania dhe vendet e tjera me të cilat po bisedojnë Shtetet e Bashkuara nuk kanë nevojë për këtë mbështetje të njëanshme nga Shtetet e Bashkuara? Që forcat e NATO-s janë të mjaftueshme për momentin?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Unë po them se ne po koordinojmë nga afër se çfarë të bëjmë si NATO dhe çfarë bëjnë aleatët individualë të NATO-s së bashku me të gjithë aleatët e NATO-s. Dhe gjëja më e rëndësishme është që tërësia e saj të sigurojë parandalimin dhe mbrojtjen e nevojshme. Natyrisht, ne do të vlerësojmë vazhdimisht nevojën për të rregulluar praninë tonë, edhe në rajonin e Detit të Zi. Tashmë kemi rritur praninë tonë në rajonin e Detit të Zi gjatë ditëve dhe javëve të fundit. Ne kemi rritur gatishmërinë e forcave tona që mund të lëvizin shpejt në rajon nëse janë të nevojshme. Dhe pastaj në krye të kësaj, ne kemi aleatë si Franca, si Mbretëria e Bashkuar, por edhe Shtetet e Bashkuara që kërkojnë të shtojnë më shumë forca kombëtare. Pra, ne jemi duke i koordinuar shumë ngushtë të gjithë aleatët, si gjërat që bëjmë së bashku si aleatë, ashtu edhe ato që bëjmë në nivel dypalësh. Dhe aeroplanmbajtësja amerikane, e cila fillimisht ishte nën komandën e SHBA-së, tani është nën komandën e NATO-s. Por realiteti është se ne flasim për të njëjtat aftësi, të njëjtat vende. Dhe gjëja më e rëndësishme është që ne i kemi ato aftësi.

MARGARET BRENNAN: Por, siç e dini, zoti Sekretar i Përgjithshëm, ka pasur shumë raportime për dallimet e opin-

ioneve midis aleatëve, veçanërisht vullneti i Francës, gatishmëria e Gjermanisë për të përdorur forcën në të njëjtën mënyrë si Shtetet e Bashkuara dhe Mbretëria e Bashkuar mund të jetë më e gatshme për të vepruar. Pra, a besoni se mund të përballeni me ato lloj ndarjesh dhe se keni marrëveshje? Edhe nëse nuk doni t'i shpjegoni ato sot, por marrëveshje se cili do të ishte pragu për veprim?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Unë mendoj se ne duhet të kuptojmë se këto trupa që ne i vendosim në Rumani, dhe ne tashmë kemi trupa në Rumani, në rajonin e Detit të Zi, në rajonin e Balltikut, ato janë atje për të mbrojtur aleatët e NATO-s. Dhe kjo është një garanci absolute njëqind për qind nga të gjithë aleatët, duke përfshirë, natyrisht, Gjermaninë dhe Francën. Gjermania drejton në fakt të gjitha grupet e betejës në rajonin e Balltikut, grupin e betejës që kemi në Lituaní. Pra, nuk ka mundësi që Gjermania të mos jetë pjesë e kësaj, sepse ata tashmë janë atje. Dhe Franca është gjithashtu pjesë e vendosjes sonë në pjesën lindore të aleancës. Dhe Franca tani po mendon të shtojë më shumë trupa. Kjo ka të bëjë me mbrojtjen e aleatëve të NATO-s. Dhe neni 5, angazhimi për të mbrojtur të gjithë aleatët - një për të gjithë, të gjithë për një - që është përfshirë në traktatin tonë themelues si diçka për të cilën jemi angazhuar të gjithë ne, për më shumë se shtatëdhjetë vjet. Pastaj ka një çështje tjetër që është gjithashtu e rëndësishme. Kjo është se çfarë lloj mbështetjeje i jepni Ukrainës, e cila nuk është një aleate e NATO-s, por një partner shumë i vlerësuar i NATO-s. Ka disa dallime midis aleatëve, unë nuk përpiqem ta fsheh këtë por kjo është një gjë shumë e ndryshme nga angazhimi për të mbrojtur të gjithë aleatët. Pra, kur flisni për forcën e reagimit të NATO-s, grupet e betejës së NATO-s, praninë e shtuar ajrore dhe detare në forcat e përhershme detare, kjo ka të bëjë me mbrojtjen e territorit të NATO-s. Njëqind për qind marrëveshje, pa dyshim. Kur bëhet fjalë për atë se çfarë lloj mbështetjeje duhet t'i ofrojmë një partneri, Ukrainës, po, ka disa dallime. Disa nuk janë gati të ofrojnë, për shembull, ndihmë vdekjeprurëse ose pajisje ushtarake. Pra NATO ofron diçka si një aleancë, ngritje kapacitetesh, kibernetike, duke i ndihmuar ata të modernizojnë institucionet e tyre të sigurisë, të ndajnë informacione, e kështu me radhë. Dhe pastaj disa aleatë të tjerë, veçanërisht Shtetet e Bashkuara, Kanadaja, Mbretëria e Bashkuar, po ofrojnë gjithashtu trajnerë, sisteme të armëve mbrojtëse, e kështu me radhë për Ukrainën. Por mendoj se është e rëndësishme të dallohen këto dy detyra. Mbështetja për Ukrainën, po, e rëndësishme. Angazhimi për të mbrojtur dhe mbrojtur aleatët, kjo është detyra jonë kryesore dhe është një angazhim absolut nga të gjithë aleatët. Dhe Gjermania dhe Franca janë pjesë e kësaj.

MARGARET BRENNAN: Por ajo që ju dëgjoj të thoni atje është se qëllimi i një dislokimi do të ishte të përmbajë mundësinë e një konflikti rajonal që do të prekte anëtarët tuaj, jo për të penguar Rusinë nga sulmi i një vendi që nuk është anëtar, megjithëse një vend i vlerësuar partner. A është e saktë? Po Shtetet e Bashkuara. Presidenti Biden e ka bërë të qartë këtë, dhe kjo ka qenë një nga kritikrat e NATO-s deri më sot, se për shkak se, duke u kthyer në vitin 2014, Shtetet e Bashkuara dhe NATO nuk ishin të gatshme të përdornin forcën për të penguar agresionin dhe aneksimin e territorit nga një partner i NATO-s, jo një anëtar. Por Vladimir Putin e pa këtë dhe ai e di që tani nuk ka gatishmëri për të përdorur forcën për ta ndaluar atë. Pse duhet ta marrë NATO-n seriozisht tani?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Është e saktë që ne nuk po planifikojmë të dërgojmë trupa luftarake të NATO-s në Ukrainë. Kjo është e saktë. Por, para së gjithash, sepse detyra jonë kryesore është të mbrojmë 30 aleatët, një miliard njerëz, territorin në Amerikën e Veriut dhe në Evropë. Kjo është detyra jonë kryesore dhe ne demonstrojmë edhe një herë përkushtimin dhe gatishmërinë tonë dhe kemi aftësitë për të mbrojtur dhe penguar çdo sulm kundër aleatëve të NATO-s. Kështu që unë jam absolutisht i sigurt se Presidenti Putin dhe Rusia do ta marrin NATO-n shumë seriozisht kur bëhet fjalë për aftësinë tonë për t'u mbrojtur dhe mbrojtur të gjithë aleatët. Dhe ne e demonstrojmë këtë çdo ditë. Kur bëhet fjalë për Ukrainën, jam absolutisht i sigurt se Rusia e kupton se do të duhet të paguajë një çmim të lartë, sepse, pasi ata përdorën forcën kundër Ukrainës në 2014, ne kemi vendosur sanksione të ashpra ndaj

Ukrainës dhe kemi rritur mbështetjet për sanksionet ndaj Rusisë pas përdorimit të forcës kundër Ukrainës. Ne kemi ofruar mbështetje për Ukrainën, e kemi rritur atë. Dhe ne kemi rritur praninë tonë në pjesën lindore të aleancës. Pra, nëse Rusia dëshiron më pak NATO në kufijtë e saj, ata në fakt kanë arritur pikërisht të kundërtën. Dhe nëse ata përdorin përsëri forcën kundër Ukrainës, ata do të kenë edhe më shumë NATO në kufijtë e tyre. Pra, ky është, sigurisht, një çmim për Rusinë, që do të thotë se ato kanë pasojë nëse shkelin ligjin ndërkombëtar, nëse pushtojnë një vend tjetër, por pasojat janë të ndryshme nëse pushtojnë një partner, Ukrainën, sesa nëse pushtojnë një aleat të NATO-s. Dhe mendoj se është e rëndësishme të kuptohen këto dallime dhe cilat janë përgjegjësitë thelbësore të NATO-s.

MARGARET BRENNAN: Siç e dini, presidenti francez Macron tha në mënyrë të famshme rreth dy vjet më parë se ai mendonte se NATO kishte trurin e vdekur. Duke pasur parasysh atë që po skiconi tani, a mendoni se Vladimir Putin ia ka dalë pa dashje t’ju japë një lloj qëllimi të ri dhe të rigjallëroj aleancën?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Epo, unë mendoj se qëllimi i NATO-s ka qenë atje gjatë gjithë kohës, sepse në një botë të paparashikueshme, të paqëndrueshme, më të rrezikshme është edhe më e rëndësishme që të qëndrojmë së bashku, të mbrojmë njëri-tjetrin. Ne kemi nevojë për institucione të forta ndërkombëtare, si NATO, në një kohë pasigurie. Unë mendoj se ne e kemi demonstruar këtë gjithashtu gjatë Luftës së Ftohtë. Ne e demonstruam këtë kur NATO ndihmoi në përfundimin e luftërave brutale në Ballkan në vitet 1990. Unë mendoj se ne demonstruam se kur aleatët e NATO-s hynë dhe ndihmuan Shtetet e Bashkuara në Afganistan pas 11 shtatorit. Dhe unë mendoj se ne e demonstrojmë këtë tani kur flasim me veprimet agresive të Rusisë kundër Ukrainës dhe nevojën për të ofruar garanci njëqind për qind të sigurisë për të gjithë aleatët e NATO-s. Pra, NATO është aleanca më e suksesshme në histori, sepse ne kemi qenë në gjendje të jemi të bashkuar dhe kemi qenë në gjendje të ndryshojmë kur bota po ndryshon, dhe kjo është pikërisht ajo që po bëjmë tani.

MARGARET BRENNAN: Duke folur për një botë në ndryshim, ju përmendët kibernetikën. Qeveria ukrainase ka qenë e qartë se pret që një sulm kibernetik t'i paraprijë çdo lloj sulmi kinetik. Ju thatë disa vite më parë një sulm kibernetik ndaj një shteti anëtar do të shkaktonte klauzolën e mbrojtjes kolektive, neni 5. Si planifikoni ta trajtoni tani një sulm kibernetik rus ndaj një shteti jo-anëtar? Gjithashtu Ukraina tha se Rusia tashmë ka kryer një sulm vetëm brenda disa javëve të fundit. A është kjo lloj gjëje vetëm nën pragun e NATO-s për të bërë më shumë për t'u përgjigjur?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Ne nuk e aktivizojmë Nenin 5 si përgjigje ndaj një sulmi ndaj një vendi jo-anëtar të NATO-s. Por ajo që ne bëjmë është që i ndihmojmë ata edhe me mbrojtjen e tyre kibernetike. Dhe aleatët e NATO-s ofrojnë mbështetje të konsiderueshme për Ukrainën si për të forcurar mbrojtjen e saj kibernetike, për të shkëmbyer informacione dhe për të ndarë praktikatat më të mira. Dhe ne sapo kemi nënshkruar një marrëveshje ku ne në fakt rritemi dhe krijojmë një kornizë për më shumë mbështetje duke i ndihmuar ata me mbrojtjen e tyre kibernetike. Mesazhi është se ne në fakt kemi vendosur që një sulm në hapësirën kibernetike mund të shkaktojë Nenin 5, dhe për këtë arsye ne jemi të gatshëm të përgjigjemi. Por kjo mund të jetë në hapësirën kibernetike, por mund të jetë edhe në një fushë tjetër. Kjo i takon NATO-s të vendosë, në varësi të llojit të sulmit.

MARGARET BRENNAN: E drejtë. Më lejoni ta bëj pyetjen në një mënyrë tjetër. Kur Rusia kreu një sulm kibernetik në Ukrainë në vitin 2017, “NotPetya”, ishte një sulm ndaj Ukrainës, por pati ndikim global, dua të them në kompani, në vende në mbarë botën. Pra, ajo ndikoi vendet përtej objektivit të Ukrainës. A është ai lloj skenari diçka për të cilën po mendoni tani? Nëse Rusia sulmon Ukrainën dhe pasojat nga ai sulm ndikojnë në shtetet tuaja anëtare, çfarë duhet të bëjë NATO?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Pra, para së gjithash, është jashtëzakonisht e rëndësishme që ne të jemi të përgatitur edhe për sulmet kibernetike dhe pasojat, siç e pamë disa vite më parë kur Ukraina u sulmua, por kjo pati pasoja për shumë vende të tjera, siç thatë ju, do të gjitha vendet rreth botës. Kjo ka të bëjë pjesërisht me forcimin e mbrojtjes sonë kibernetike. Bëhet fjalë për përmirësimin e mënyrës se si ne ndajmë informacionin rreth sulmeve kibernetike dhe përmirësojmë mënyrën

se si i atribuojmë, sepse një nga sfidat me sulmet kibernetike është se ata që qëndrojnë prapa shpesh mohojnë se janë pas sulmeve kibernetike. Atribui mi për të identifikuar në fakt se kush qëndron prapa është një nga sfidat kryesore mbi të cilat po punojmë si aleatë të NATO-s për t’iu përgjigjur sulmeve kibernetike. Dhe gjithashtu, aleatët e NATO-s kanë rritur aftësinë tonë për të bërë atë që ne e quajmë kombëtare, për të ofruar efekte kombëtare kibernetike, që do të thotë gjithashtu për të shtyrë në hapësirën kibernetike nëse është e nevojshme. Por kam pak frikë të shkoj shumë larg në spekulime. Unë hezitoj të shkoj shumë larg në spekulime, sepse qëllimi tani është të përpiqemi të ulim tensionet dhe të bindim Rusinë, të thërrasim Rusinë, të nxisim Rusinë të ulët dhe të angazhohet në bisedime për të parandaluar këto lloj skenarësh, në mënyrë që të gjejmë një zgjidhje politike.

MARGARET BRENNAN: Vetëm për të kuptuar më mirë atë që sapo thatë, a nuk jeni dakord me vlerësimin e Ukrainës se Rusia kreu sulmin kibernetik dy javë më parë? Apo thjesht po thoni se nuk doni t'i përgjigjeni kësaj pyetjeje?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Unë po them se ne nuk po hyjmë në detaje rreth inteligjencës sonë, por jemi shumë të vetëdijshëm se Rusia ka qenë përgjegjëse për sulmet kibernetike më parë. Dhe ata, natyrisht, mund të jenë përsëri përgjegjës për këtë. Dhe, sigurisht, si një lloj hapi i parë ose një pararendës i një sulmi ushtarak kinetik, sulmet kibernetike janë një skenar shumë i mundshëm. Mund të shtoj gjithashtu se një mundësi është një pushtim i plotë rus me dhjetëra mijëra trupa luftarake, forca të blinduara të rënda, avionë, raketa dhe të gjitha gjërat që ata kanë rreshtuar përgjatë kufijve të Ukrainës. Por ka edhe shumë mënyra të tjera që Rusia të kryejë veprime agresive. Kibernetika është një mënyrë, grusht shteti, përpjekjet për të rrëzuar qeverinë në Kiev, sabotim. Ata kanë oficerë të inteligjencës që punojnë brenda Ukrainës ndërsa flasin. Pra, ne duhet të jemi të përgatitur për një gamë të gjerë formash të ndryshme veprimesh agresive nga Rusia kundër Ukrainës.

MARGARET BRENNAN: Z. Sekretar i Përgjithshëm, Ana Palacio po qëndron pranë me një pyetje.

ANA PALACIO: Është një nder dhe një kënaqësi e madhe, Sekretar Stoltenberg, duke ju folur nga Madridi, ku NATO do të mbldhet në qershor për të përcaktuar konceptin e ri strategjik. Pyetja ime është: Pas daljes kaotike nga Afganistani dhe luftimeve të ashpra mes aleatëve për buxhetin, dhe singërisht komentit të përmendur tashmë nga presidenti Macron për vitalitetin e NATO-s, NATO është përsëri në krye dhe në qendër të arenës gjeopolitike, unë do të doja që ju të na tregoni, në mënyrë largpamëse, cilat janë mësimet rreth unitetit politik aleat që mund të përfshihen në konceptin e ardhshëm strategjik nga kjo përvojë?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Më lejoni të them fillimisht se mezi pres të marr pjesë në samitin e NATO-s në Madrid në qershor. Dhe kryeministri Pedro Sanchez dhe e gjithë qeveria spanjolle dhe populli i Spanjës do të jenë mikpritës të shkëlqyeshëm, dhe kjo është diçka që ne të vërtetë pres me padurim. Së dyti, besoj se samiti i Madridit do të jetë një samit shumë i rëndësishëm për shumë arsye, por jo më pak sepse, siç thatë ju, do të biem dakord për një koncept të ri strategjik për NATO-n. Herën e fundit që i bëmë këtë ishte në fakt dhjetë vjet më parë. Dhe bota ka ndryshuar kaq shumë, kështu që ne duhet të përditësojmë të menduarit strategjik dhe konceptin strategjik të NATO-s. Pastaj edhe ky koncept do të mbulojë shumë çështje. Por në pyetjen tuaj, mendoj se mësimi më i rëndësishëm që mund të mësojmë nga të gjitha këto ngjarje që përmendët është rëndësia e Amerikës së Veriut dhe Europës që të qëndrojnë së bashku, sepse kur përballemi me kërcënime të reja dhe sfida të reja, një Rusi më agresive, hapësirë kibernetike, terrorizmin, por edhe pasojat e sigurisë së ngritjes së Kinës, është edhe më e rëndësishme që Amerikën e Veriut dhe Europën e kemi jo të ndarë, por së bashku, sepse përdërisa qëndrojmë së bashku, përfaqësojmë 50 për qind të ekonomisë botërore. fuqinë dhe 50 për qind të fuqisë ushtarake të botës. Pra, kur jemi së bashku, ne mund të trajtojmë çdo sfidë, çdo kërcënim. Dhe mendoj se kjo është gjithashtu e rëndësishme për Shtetet e Bashkuara, sepse është mirë që Shtetet e Bashkuara të kenë njëzet e nëntë miq dhe aleatë. Ndonjëherë ata janë të shqetësuar për madhësinë e Kinës. Sigurisht, Shtetet e Bashkuara janë të mëdha, por jo aq të mëdha në krahasim me Kinën. Por nëse shtoni të gjithë aleatët e NATO-s, atëherë ne jemi vërtet të mëdhenj dhe të fortë së bashku. Kështu që unë mendoj se mësimi më i rëndësishëm është NATO dhe Europa së bashku.

MARGARET BRENNAN: Faleminderit, Ana (Ish-ministre e Jashtme e Spanjës)!

Unë dua të kaloj te pyetësja jonë e radhës, Olena Tregub.

OLENA TREGUB: Mirëdita, z. Sekretar i Përgjithshëm. Unë jam Olena Tregub, drejtoj një organizatë të shoqërisë civile këtu në Ukrainë që avancoj qeverisjen e mirë në sektorin e mbrojtjes. Faleminderit për këtë mundësi për t’ju bërë një pyetje. Sipas mendimit tuaj, a mendoni se është e mundur të ndryshohet narrativa për NATO-n dhe Ukrainën për të pasqyruar realitetin këtu në terren? Dhe realiteti është se populli ukrainas dëshiron të hyjë në NATO dhe populli ukrainas ushtron presion mbi politikanët tanë, pavarësisht se kush është në pushtet, për të na afruar me NATO-n, ndërsa Rusia e sheh situatën ndryshe, që NATO po përparon drejt Ukrainës. A mendoni se, nëse Putini do të besonte se dëshira për të hyrë në NATO vjen nga populli ukrainas, jo nga elitat, ai do të vepronte ndryshe tani?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: NATO nuk ka detyruar dhe nuk do të detyrojë kurrë asnjë vend të hyjë në aleancë. Dera jonë është e hapur, por ne kurrë nuk do të detyrojmë askënd të hyjë në atë derë. Pra, zgjerimi i NATO-s që ka ndodhur gjatë shumë dekadave është rezultat i vendimeve demokratike nga njerëzit, nga popujt në kombet e lira. Pra, ajo përfaqëson vullnetin e njerëzve në të gjitha ato kombe që kanë vendosur të bashkohen me aleancën tonë. Ky ishte rasti kur NATO u themelua në vitin 1949 dhe ky ka qenë rasti për secilin vend, nga Spanja në Poloni, në Hungari, në vendet baltike, dhe së fundmi, Maqedonia e Veriut dhe Mali i Zi dhe shumë e shumë të tjerë. Pra, ne, dhe unë gjithashtu, dhe është kaq e qartë se ata që përpiqen në një farë mënyre të tregojnë një histori tjetër, ata e dinë se nuk po thonë të vërtetën sepse fakti është se vendet janë bërë anëtarë të NATO-s duke qenë të lirë, nëpërmjet vendimeve të pavarura.

MARGARET BRENNAN: Falemin-derit. Një pyetje tjetër vjen nga Gabriela Doyle.

GABRIELA DOYLE: Faleminderit, Margaret. Zoti Sekretar i Përgjithshëm, është një nder. Emri im është Gabriela Doyle dhe jam ndihmës drejtoreshë në Iniciativën e Sigurisë Transatlantike të Këshillit Atlantik. Për disa shikues, kriza në Ukrainë mund të duket si një mundësi e largët, por implikimet e saj mund të na prekin të gjithëve. Çfarë do t’u thoshit amerikanëve në të pesëdhjetë shtetet dhe vendet e përbashkëta për vlerën dhe rolin e NATO-s në botë, jo vetëm në menaxhimin e konfliktit aktual me Rusinë, por edhe për sa i përket asaj që NATO mund t’u ofrojë komuniteteve amerikane?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Mendoj se dy luftërat botërore dhe Lufta e Ftohtë na mësuan se paqja dhe stabiliteti në Europë nuk janë të mira vetëm për Europën, por edhe për Shtetet e Bashkuara. Pra, sigurisht, NATO dhe garancitë amerikane të sigurisë për Europën kanë qenë të rëndësishme për aleatët europianë. Por kjo është gjithashtu jashtëzakonisht e rëndësishme për Shtetet e Bashkuara. Paqja, siguria, janë baza e prosperitetit. Pra, për amerikanët e zakonshëm, është jashtëzakonisht e rëndësishme që NATO të jetë themeli për paqen dhe stabilitetin në pjesën tonë të botës. Kjo është demonstruar gjatë dekadave dhe veçanërisht për Shtetet e Bashkuara pas 11 shtatorit. Ne thirrëm klauzolën tonë të mbrojtjes kolektive dhe dhjetëra mijëra ushtarë europianë, kanadezë, jo amerikanë të NATO-s, personel, kanë shërbyer krah për krah me ushtarë amerikanë në Afganistan si përgjigje ndaj një sulmi ndaj Shteteve të Bashkuara. Dhe pastaj gjithashtu, siç e përmenda, kur bëhet fjalë për Kinën, Kina së shpejti do të ketë një ekonomi më të madhe se Shtetet e Bashkuara, ekonominë më të madhen në botë. Ata tashmë kanë buxhetin më të madh të mbrojtjes. Ata janë udhëheqës në shumë teknologji, si pjesë të inteligjencës artificiale, pjesë të informatikës kuantike dhe do të kenë marinën më të madhe në botë. Pra, në krahasim me Kinën, është një avantazh i madh për Shtetet e Bashkuara që të kenë diçka që Kina dhe asnjë fuqi tjetër e madhe nuk e ka dhe që janë shumë miq dhe aleatë. Është mirë të kesh miq. Është mirë të kesh aleatë. Dhe kjo është pikërisht ajo që Shtetet e Bashkuara kanë në NATO dhe kjo është gjithashtu arsyeja pse NATO është e rëndësishme për njerëzit në Shtetet e Bashkuara.

MARGARET BRENNAN: Zoti Sekre-tar i Përgjithshëm, ka një pyetje që vjen nga dikush që shikon në shtëpi: në një situatë më të keqe, nëse Rusia sulmon Ukrainën, a

mund të ketë, në teori, një pranim të shpejtë për vende plotësisht të përshtatshme si Suedia dhe Finlanda, a duhet të dëshirojnë të anëtarësohen në NATO?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Pra, NATO re-spekton vendimet e kombeve sovrane dhe të pavarura, kështu që ne i respektojmë ato nëse aplikojnë për anëtarësim, por gjithashtu respektojmë nëse vendosin të mos aplikojnë, dhe për këtë arsye, ne respektojmë vendimin që Finlanda dhe Suedia kanë marrë deri më tani për të mos aplikuar për anëtarësim. Dhe pastaj ne punojmë ngushtë me ta. Finlanda dhe Suedia janë partnerët tanë më të ngushtë. Ne stërvitemi së bashku. Ne operojmë së bashku. Ne kemi përmirësuar atë që ne e quajmë ndërveprimin e forcave në mënyrë që të mund të operojmë së bashku, edhe pse Finlanda dhe Suedia nuk janë anëtarë të NATO-s. Dhe kohët e fundit fola me presidentin finlandez, fola me kryeministrin suedez dhe ata e përcollën shumë qartë këtë mesazh se nuk po aplikojnë për anëtarësim, por për ta është absolutisht e papranueshme ajo që Rusia tani kërkon, që NATO duhet të mbyllë derën përgjithmonë për çdo anëtar të mundshëm, sepse atëherë Finlanda dhe Suedia do të humbnin lirinë për të zgjedhur, në fazën e mëvonshme, anëtarësimin në NATO, nëse dëshirojnë. Pra, kjo ka të bëjë me të drejtën sovrane të çdo kombi për të zgjedhur një rrugë. Nëse ata vendosin të aplikojnë, dhe ky është një vendim 100 për qind finlandez dhe suedez, atëherë mendoj se është e mundur të merret një vendim shpejt dhe që ata të bashkohen shpejt. Në fund të fundit, ky duhet të jetë një vendim politik, por kur shihni nivelin e lartë të ndërve-primit midis NATO-s, Finlandës dhe Suedisë, kur shihni se në çfarë shkalle ato përmbushin standardet e NATO-s, duhet të jetë e mundur të lejohen në aleancën tonë mjaft shpejt.

MARGARET BRENNAN: Kemi kohë edhe për një pyetje. Ka disa spekulime se Rusia nuk do të pushtojë dhe prishë Lojërat Olimpikë në Kinë. A e besoni këtë dhe a mund të shpjegoni se si NATO e sheh mar-rëdhënien midis Rusisë dhe Kinës?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Para së gjithash, ne kemi shumë inteligjencë. Ne po monitorojmë nga afër se çfarë po ndodh në dhe rreth Ukrai-nës. Ne shohim një ngritje të vazhdueshme ushtarake, ne shohim retorikën kërcënuese, dhe ne shohim gjithashtu historikun e Rusisë që ishte e gatshme të përdorte forcën kundër Ukrainës më parë. Por në të njëjtën kohë, ne kemi përcjellë mesazhin se do të ketë një çmim të lartë për të paguar për Rusinë nëse e bëjnë këtë dhe forcat ukrainase janë shumë më të forta tani se në vitin 2014. Dhe ne po ndjekim një rrugë diplomatike me Ukrainën dhe me Rusinë, sapo kemi përcjellë propozi-met tona me shkrim. Arsyeja pse e them këtë është se nuk do të spekuloj. Unë thjesht ju them se ne jemi të përgatitur si për një skenar ku Rusia pushton ose një skenar ku ata në të vërtetë vendosin të ulen dhe të angazhohen në mirëbesim në bisedimet me NATO-n dhe aleatët e NATO-s.

MARGARET BRENNAN: Pra, nuk shihni koordinim midis dy vendeve në këtë pikë?

SEKRETARI I PËRGJITHSHËM JENS STOLTENBERG: Ajo që ne shohim është se Rusia dhe Kina po afrohen gjith-një e më shumë. Ata ushtrojnë së bashku; ata veprojnë së bashku; ata qëndrojnë së bashku, për shembull, gjithnjë e më shumë në OKB, në Këshillin e Sigurimit të OKB-së. Pra, këto janë dy regjime autoritare që nuk ndajnë vlerat tona kur bëhet fjalë për demokracinë, shtetin e së drejtës, rendin ndërkombëtar të bazuar në rregulla, dhe sigurisht, kjo shton shqetësimin se këto dy vende po afrohen gjithnjë e më shumë, të dyja. kur bëhet fjalë për bashkëpunimin ushtarak, por edhe politik, dhe ata goda-sin opozitën demokratike në vendet e tyre përkatëse. Pra, të gjithë ne që besojmë në shtetin e së drejtës, në demokraci, në lirinë e shtypit, duhet të qëndrojmë së bashku, dhe kjo e bën NATO-n edhe më të rëndësishme se në një kohë ku shohim regjime autoritare që po rriten, madje është më e rëndësishme që ne të qëndrojmë së bashku si NATO, si për parandalimin dhe mbrojtjen, por edhe për përpjekjet tona diplomatike për të gjetur zgjidhje politike dhe për t’u angazhuar në dialog me Rusinë tani për Ukrainën dhe me Kinën për kontrollin e armëve dhe shumë çështje të tjera. Pra, NATO është e gatshme për dialog, veçanërisht në dritën e sfidave që si Kina ashtu edhe Rusia paraqesin për rendin e bazuar në rregulla.

MARGARET BRENNAN: Z. Sekretar i Përgjithshëm, faleminderit për kohën tuaj. Faleminderit edhe për komentet tuaja për shtypin e lirë.

Siguria kibernetike, prioritet i fokusit të qeverisë shqiptare

Siguria kibernetike përcaktohet si një masë që mbron sistemet kompjuterike, rrjetet dhe informacionin nga qasja e paautorizuar. Pavarësisht studimeve që janë bërë, ka ende sfida që duhet të trajtohen, prandaj është thelbësore të shqyrtojmë disa nga ndryshimet që mund të ndodhin në të ardhshmen, në fushën e sigurisë dhe privatësisë.

Krimi kibernetik: Ndërkohë që teknologjia po arrin të ketë një rol të madh në jetën tonë të përditshme, në anën tjetër, krimi kibernetik po vazhdon të rritet së bashku me përparimet teknologjike. Krimi kibernetik është një term i cili përdoret për çdo aktivitet të paligjshëm që mundësohet duke përdorur kompjuterët si mjet kryesor për kryerje të veprës.

Sipas Strategjisë të Sigurisë Kibernetike të Bashkimit Evropian, “krimin kibernetik i referohet përgjithësisht një spektri të gjerë veprimtarish kriminale të ndryshme, ku kompjuterët dhe sistemet informative angazhohen ose si vegël primare ose si shënjestër primare”. Krimi kibernetik përfshin veprat penale tradicionale (p.sh. mashtrimi, falsifikimi dhe thyerja e identitetit), veprat në lidhje me përmbytjen (p.sh. shpërndarja në Internet e pornografisë së fëmijëve apo nxitja e urrejtjes racore), si dhe veprat që janë unike për kompjuterë dhe sisteme informative (p.sh. sulmet ndaj sistemeve informative. Kërcënimet kibernetike, tani më, janë bërë serioze dhe destabilizuese dhe vazhdimisht janë në rritje. Sipas një studimi të teknologjisë amerikane është e zbuluar se kompanitë besojnë se sulmet kibernetike janë një kërcënim serioz për të dhënat e tyre dhe vazhdimësinë e biznesit të tyre.

Sulmet kibernetike janë bërë shumë të shpeshta në kohën në të cilën po jetojmë; çdo kompani, qoftë publike apo private, kërcënohet vazhdimisht nga krimi kibernetik dhe veprimet terroriste kibernetike: nga krijimi i faqeve të “Phishing”, vjedhja e të dhënave personale dhe identiteteve, futja e virusëve dhe malware në sistemet e korporatave. Pasojat mund të jenë shumë serioze dhe mund të shkaktojnë dëme të konsiderueshme për biznesin dhe markën e një kompanie. Ndër pasojat kryesore të krimit kibernetik, kompanitë mund të ballafaqohen me:

- Humbjen e informacionit kritik
- Ndërprerjen e proceseve të kompanisë
- Dëme të konsiderueshme për imazhin e kompanisë
- Dëmtimin e infrastrukturës kombëtare dhe / ose të sigurisë.

Organizatrat duhet të kuptojnë rreziqet që sjellin dhe përqendrimin e kërcënimeve kibernetike, miratimin e strategjive për zvogëlimin e ndikimit të tyre. Disa nga llojet e krimeve kibernetike janë: Sulmet “DDoS” (Distributed denial-of-service - Refuzim i shërbimit i shpërndarë). Privatësia dhe siguria e të dhënave dhe informacioneve do të jenë gjithmonë masat kryesore të sigurisë për të cilat çdo organizatë kujdeset. Tani jemi duke jetuar në një botë ku i gjithë informacioni ruhet në një formë digjitale, ku përdoruesit ndjehen të sigurt gjatë përdorimit të rrjeteve sociale dhe internetit në përgjithësi. Mirëpo, kriminelët në internet vazhdojnë të synojnë rrjetet sociale për të vjedhur të dhëna personale. Jo vetëm rrjetet sociale por edhe gjatë transaksioneve bankare një person duhet të marrë të gjitha masat e kërkuara të sigurisë. Kështu që, siç është duke u rritur krimi edhe masat e sigurisë gjithashtu duhet të jenë në rritje. Siguria kibernetike mbështet përpjekjet që individët mund të ndërmarrin gjatë kohës që ata organizojnë, menaxhojnë dhe shfrytëzojnë sistemet dhe internetin. Edhe pse janë hartuar korniza të ndryshme dhe janë bërë përpjekje të shumta për të gjetur një zgjidhje për sfidën e vlerësimit të sigurisë kibernetike, vazhdimisht është hasur vështirësi Në Strategjinë e Sigurisë Kibernetike të Bashkimit Evropian. Siguria kibernetike përgjithësisht iu referohet masave mbrojtëse dhe veprimeve që mund të ndërmerren për të mbrojtur domenin

kibernetik, edhe në fushën civile edhe atë ushtarake, nga ato kërcënime që ndërlihen me to apo që mund të dëmtojnë rrjetet dhe infrastrukturën komunikuese të ndërvarura. Siguria e informacionit është një element i rëndësishëm dhe kryesor në sigurinë kibernetike të çdo individi apo organizate. Siguria e informacionit nënkupton mbrojtjen e informacioneve dhe elementet e tij kritike nga një gamë e gjerë kërcënimesh. Konfidencialiteti, integriteti dhe disponueshmëria e informacionit janë karakteristikat kryesore të sigurisë së informacionit. Siguria e informacionit mund të arrihet duke zbatuar një sërë kontrollesh të përshtatshme, përfshirë procedurat dhe strukturat organizative. Prandaj, është shumë e rëndësishme që çdo organizatë të bëjë identifikimin e kërkesave të sigurisë. Karakteristikat kryesore të kërkesave të sigurisë janë:

- Vlerësimi i rrezikut që merr parasysh strategjinë e përgjithshme dhe objektivat e organizatës.
- Kërkesat ligjore, rregullative dhe kontraktuale që kontraktorët dhe ofruesit e shërbimeve duhet të përmbushin.
- Caktimi i objektivave dhe kërkesave të organizatës për mbrojtjen e informacioneve.

Krimet kibernetike ndaj sigurisë ndërkombëtare. Në përpjekjet për të realizuar sigurinë në njërin anë, specifikimin e kërcënimeve kibernetike dhe motivet e aktorëve që i iniciojnë ato në anën tjetër, është e nevojshme të krijohet një paradigmë e re ndërkombëtare e sigurisë kibernetike. Ndryshe nga armët konvencionale (p.sh., armët bërthamore), çdo shtet ka qasje në armët kibernetike, prandaj sulmet nuk mund të ndërlihen shumë me veprimet e një shteti. Shumë ekspertë dhe analistë e vlerësojnë se përpjekjet për të dominuar hapësirën kibernetike gjatë viteve të fundit janë shtuar aq shumë, sa që, çdo vonesë mund të paraqesë një problem të madh për perëndimin modern. SHBA, Rusia dhe Kina janë vende të njohura për njësitë e tyre të kibernetikës ushtarake. Komanda kibernetike e Shteteve të Bashkuara së bashku me agjencitë me të cilat punojnë, aftësohen dhe krijojnë plane për dominimin e hapësirës kibernetike me qëllim ruajtjen e sigurisë kombëtare

dhe paqen në botë. Fuqia kibernetike e shteteve varet kryesisht nga mundësitë e krijimit të një sistemi adekuat të mbrojtjes, që ndikohet nga varësia e shteteve nga infrastruktura e informacionit. Fuqia kibernetike kombëtare merr parasysh tre faktorë: aftësitë sulmuese kibernetike, varësinë kombëtare nga rrjetet kibernetike dhe aftësinë e vendit për të kontrolluar dhe mbrojtur hapësirën e vet kibernetike, duke zbatuar masa të tilla si ndalimi i trafikut jashtë shtetit. Bazuar në këta tre

dhe kompanisë së mirënjohur amerikane, “Jones International”, drejtuar nga një personalitet i madh i ushtrisë dhe i politikës amerikane, në sajë të bashkëpunimit, do të ngrihet një qendër Kombëtare këtu nuk është thjesht çështja për të ndërtuar një sërë sistemesh sigurie, por një tërësor sigurie që të ketë mundësi të shtojë një vlerë dhe për NATO-n. Synimi i këtij bashkëpunimi është që të bëhet transformimi tërësor i dokumenteve në shërbimin online, që të bëhet një mbyl-

frastrukturë, ku hyjnë edhe investimet në fushën e mbrojtjes. Kryeministri Rama vlerësoi shumë bashkëpunimin për ngritjen e një Qendre të Mbrojtjes Kibernetike, që do të jetë në shërbim të ushtrisë shqiptare, por edhe të gjithë aspekteve që kanë të bëjnë me pjesën civile të shoqërisë. “Është një sfidë e madhe, por duke pasur dhe ndihmën dhe kurajën tuaj, ne do t’ia dalim të kemi një Qendër Kombëtare Sigurie, duke dhënë edhe shërbime përtej kufijve të Republikës së Shqipërisë.”, -u shpreh kryeministri Rama.

“Ministria e Mbrojtjes do të punojë bashkë me Agjencinë e Certifikimit Elektronik të Mbrojtjes Kibernetike për të bërë politikat e mbrojtjes kibernetike, standardet, rregullat e zbatueshme nga të gjitha ato institucione të cilat janë pjesë e infrastrukturës kritike që domosdoshmërisht duhet të kenë të zhvilluara kapacitetet e mbrojtjes kibernetike”, -do të shprehej ministri i Mbrojtjes Niko Peleshi. Ai tha se gjithçka fillon nga edukimi dhe sot janë 16 studentë që fillojnë masterin e mbrojtjes kibernetike pranë Akademisë së FA, ndërsa po punohet për të shtuar mundësitë e kualifikimeve, trajnimeve në këtë fushë.

“Kështu që, krahas bachelorit në sistemin e arsimit privat apo shtetëror do të shtojmë dhe do të mbështesim, do të subvencionojmë me një program të posaçëm qeveritar, edukimin dhe trajnimin e shpejtë në fushat për të cilat po flasin pra: kodim, programim, mbrojtje kibernetike. Mundësitë janë të jashtëzakonshme. Ne kemi një fond për mbështetjen e 1 mijë apo 2 mijë koduesve ose të rinjve që duan të kualifikohen dhe të bëhen kodues apo të punojnë në të gjitha fushat e IT-së, këto si subvencion, pra për të paguar bursat e tyre. Kemi disa kompani shumë të mira që janë në kontakt me qeverinë dhe do të jenë

faktorë, autorë të ndryshëm kanë bërë një vlerësim të fuqisë kibernetike të Shteteve të Bashkuara, Rosisë, Kinës, dhe Kores së Veriut.

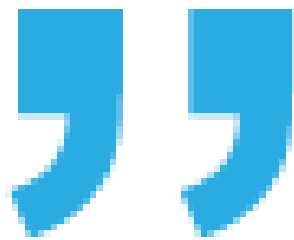
Para disa ditësh u firmos marrëveshja për forcimin e sigurisë së sistemeve digjitale në vend, mes qeverisë shqiptare

lje në sistem, për të mbyllur të gjitha sportelet fizike, pa qenë të detyruar qytetarët të dalin jashtë dhe t’i bëjnë veprimet nga shtëpia. Po ashtu, ne sot jemi në një fazë të re me SHBA-në dhe me NATO-n në përgjithësi, kemi disa investime të rëndësishme në in-

aplikues të këtij fondi”, -u shpreh Peleshi.

Qeveria shqiptare i ka dhënë një prioritet shumë të madh studimit në fushën e kibernetikës si një domosdoshmëri e madhe në parandalimin e hakerimit të sistemeve kompjuterike në të gjitha fushat civile dhe ushtarake.

Stërvitja “Swift Response 22” do të realizohet këtë pranverë, për herë të parë do të ketë elemente të forcave ajrore dhe përfshin mbi 1000 kërcime me parashutë. Stërvitja do të përfshijë 43 avionë dhe helikopterë. Kjo stërvitje është e veçantë në atë që do të përfshijë pjesëtarë të Armatës së bashku me pjesëtarët e Gardës Kombëtare të Vermontit në një njësi të përbashkët. Pjesëmarrësit e stërvitjes do të pajisen me të ashtuquajturat Sisteme MILES që mundësojnë simulimin e veprimeve reale luftarake, pa përdorimin e municionit.

Stërvitja “Swift Response 22” do të realizohet këtë pranverë

Ministria Petrovska: Kjo stërvitje do të tregojë kapacitetin e Armatës, dhe të poligonit ushtarak “Krivollak”

Përgatitjet për stërvitjen “Swift Response 22”, e cila përfshin më shumë se 4,000 pjesëtarë nga shtatë vende aleate: Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Mbretëria e Bashkuar, Italia, Franca, Mali i Zi, Shqipëria dhe Maqedonia e Veriut, janë në fazën përfundimtare, u bë e ditur nga ministria e Mbrojtjes Sllavjanka Petrovska.

Ministria Petrovska tha se kjo stërvitje do të tregojë kapacitetin e Armatës, dhe të poligonit ushtarak “Krivollak” si poligon që ofron kushte jashtëzakonisht të mira për stërvitje dhe zhvillim të ndërveprimit ndërmjet aleatëve.

Stërvitja “Swift Response 22” do të realizohet këtë pranverë, për herë të parë do të ketë elemente të forcave ajrore dhe përfshin mbi 1000 kërcime me parashutë. Stërvitja do të përfshijë 43 avionë dhe helikopterë. Kjo stërvitje është e veçantë në atë që do të përfshijë pjesëtarë të Armatës së bashku me pjesëtarët e Gardës Kombëtare të Vermontit në një njësi të përbashkët. Pjesëmarrësit e stërvitjes do të pajisen me të ashtuquajturat Sisteme MILES që mundësojnë simulimin e veprimeve reale luftarake, pa përdorimin e municionit.

Ministria e Mbrojtjes do të marrë edhe një herë të gjitha masat në kohë për zhvillimin e sigurt të stërvitjes pa efekte të dëmshme në mjedisin jetësor.

Ministria e Mbrojtjes së bashku

me Shtabin e Përgjithshëm dhe përfaqësues të vendeve pjesëmarrëse do të organizojnë një pasqyrim të plotë

për mediat të stërvitjes për të cilën publiku dhe media do të informohen përpara fillimit të saj.

Takimi i ministres së Mbrojtjes Petrovska me Përfaqësuesin Special të Mbretërisë së Bashkuar për Ballkanin Perëndimor

Stuart Peach: Me anëtarësimin e Maqedonisë së Veriut në NATO, Ballkani është më i qëndrueshëm dhe më i sigurt

“Anëtarësimi i Maqedonisë së Veriut në NATO ka forcuar stabilitetin dhe sigurinë në Ballkan dhe veçanërisht në Ballkanin Perëndimor. Me pjesëmarrjen e mbi 60 pjesëtarëve të Armatës në misionin e NATO-s në Kosovë, KFOR, ne kontribuojmë në sigurinë rajonale dhe jemi të përkushtuar fuqishëm ndaj vlerave të Aleancës si aleate e besueshme”, -tha ministria e Mbrojtjes Sllavjanka Petrovska në takimin e sotëm me Stuart Peach, Përfaqësues Special i Mbretërisë së Bashkuar në Ballkanin Perëndimor, i cili qëndron në vizitën e tij të parë zyrtare në Maqedoninë e Veriut që nga marrja e detyrës në dhjetor të vitit të kaluar.

Peach, si njohës i mirë i Ballkanit Perëndimor, ish-kryetar i Komitetit Ushtarak të Aleancës, shprehu kënaqësinë që Maqedonia e Veriut është anëtare e plotë e Aleancës për më shumë se një vit. Ai përshëndeti faktin që Maqedonia e Veriut përfundoi integrimin e saj ushtarak në vetëm 19 muaj, një integrim ushtarak rekord në historinë e NATO-s. Ministria Petrovska dhe Përfaqësuesi Special i Mbretërisë së Bashkuar në Ballkanin Perëndimor biseduan edhe për bashkëpunimin bilateral në mbrojtje ndërmjet dy vendeve, për çka u dakorduan të jetë jashtëzakonisht intensiv dhe i dobishëm për të dyja vendet, rajonin dhe për NATO-n.

Ministria Petrovska u takua me ambasadorin e Mbretërisë së Bashkuar, Gallouej

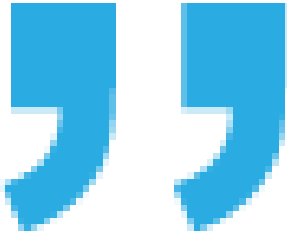
Ministria Petrovska: Së bashku kemi arritur shumë, por do të vazhdojmë të jemi ambiciozë dhe të gjejmë rrugë për një numër edhe më të madh të aktiviteteve dhe stërvitjeve të përbashkëta

“Maqedonia e Veriut dhe Mbretëria e Bashkuar kanë bashkëpunim jashtëzakonisht intensiv në Mbrojtje dhe ne synojmë të vazhdojmë ta zhvillojmë atë. Së bashku kemi arritur shumë, por do të vazhdojmë të jemi ambiciozë dhe të gjejmë rrugë për një numër edhe më të madh të aktiviteteve, ushtrimeve, trajnimeve, stërvitjeve të përbashkëta dhe jam e bindur se do ta arrijmë këtë sepse ka një vullnet të sinqertë për bashkëpunim dhe mbështetje nga të dyja palët”, -tha ministria e Mbrojtjes Sllavjanka Petrovska në takimin e saj të parë me ambasadorin e Mbretërisë së Bashkuar, Rejçel Gallouej. Ambasadorja Gallouei tha se Mbretëria e Bashkuar ka mbështetur fuqishëm Maqedoninë e Veriut në rrugën e saj drejt NATO-s dhe pas anëtarësimit në Aleancë bashkëpunimi mes dy vendeve në disa fusha, veçanërisht në fushën e mbrojtjes është thelluar. “Ky bashkëpunim nuk do të humbasë ritmin e tij në të ardhmen”, -tha Gallouej.

Petrovska dhe Gallouej diskutuan gjithashtu situatën rreth Ukrainës. Ato përshëndetën unitetin e aleatëve të NATO-s në këtë kontekst, si dhe përpjekjet për të gjetur një zgjidhje diplomatike për situatën komplekse. Maqedonia e Veriut dhe Mbretëria e Bashkuar bashkëpunojnë në fushën e trajnimeve dhe në atë drejtim është themeluar Celula Koordinuese e përbërë nga oficerë britanikë me të cilët bashkëpunojmë në zhvillimin e poligonit Krivollak si kapacitet i dobishëm kombëtar dhe i NATO-s. Trupat britanike do të jenë pjesë e stërvitjes “Swift Response 22”, e cila është stërvitja më e madhe ushtarake që do të mbahet këtë vit në poligonin Krivollak.

Mbretëria e Bashkuar gjithashtu ndihmon dhe mbështet transformimin e Armatës në përputhje me standardet e Aleancës nëpërmjet këshilltarit britanik, gjeneral brigade Xhon Bauron, i vendosur në Ministrinë e Mbrojtjes.

Drejtori i NALT, gjeneral brigade Jörg Rüter, vlerësoi lart takimin e sotëm si një mundësi e mirë për të vlerësuar dhe diskutuar aktivitetet e realizuara deri më tani dhe aktivitetet e planifikuara për të ardhmen. Në vijim, gjenerali Rüter ftoi ekspertët nga Bullgaria, Dr. Velizar Shalamanov dhe Irena Mladenova që të bëjnë një prezantim përmes video-linkut mbi menaxhimin e ndryshimeve organizative në administratën shtetërore.

Takimi i Lidershipit të Lartë të Ministrisë së Mbrojtjes së Kosovës dhe NALT-it

Me qëllim të koordinimit të përpjekjeve këshillimore, sot u mbajt takimi i Lidershipit të Lartë të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Ekipit Këshillues dhe Ndërlidhës të NATO-s (NALT).

Me këtë rast, në fjalën e tij hyrëse, ministri i Mbrojtjes, Armend Mehaj, theksoi se ky takim ruan kohezionin e koordinimit të suksesshëm të aktiviteteve që mundësojnë realizimin me sukses të objektivave të Ministrisë së Mbrojtjes.

Ai e vlerësoi mbështetjen e NALT-it si të një rëndësie të madhe në të gjitha arritjet e deritashme të Ministrisë së Mbrojtjes dhe FSK-së, dhe për këtë falënderoi dhe shprehu mirënjohjen e lartë për drejtorin e NALT-it, gjeneral brigade Jörg Rüter dhe ekipin e tij.

Drejtori i NALT, gjeneral brigade Jörg Rüter, vlerësoi lart takimin e sotëm si një mundësi e mirë për të vlerësuar dhe diskutuar aktivitetet e realizuara deri më tani dhe aktivitetet e planifikuara për të ardhmen.

Në vijim, gjenerali Rüter ftoi ekspertët nga Bullgaria, Dr. Velizar Shalamanov dhe Irena Mladenova që të bëjnë një prezantim përmes video-linkut mbi menaxhimin e ndryshimeve organizative në administratën shtetërore.

Ministri i Mbrojtjes, Armend Mehaj: Kohezion dhe koordinim i suksesshëm i aktiviteteve për realizimin e objektivave

Kryetari i Aleancës për Shqiptarët, Ziadin Sela, është pritur në takim nga Presidentja e Kosovës, Vjosa Osmani.

Në takim u diskutua për zhvillimet politike në Kosovë dhe në rajon, duke i vënë theks të veçantë sfidave të ndikimit rus dhe serb ndaj paqes dhe stabilitetit në rajon.

Në një komunikatë nga Presidencia, thuhet se Osmani ka theksuar se perspektiva e të dy shteteve është në Bashkimin Europian dhe në këtë kontekst, thuhet se ka potencuar që Kosova tashmë ka plotësuar të gjitha kriteret për liberalizimin e vizave për çka BE-ja duhet të mbajë fjalën kundrejt qytetarëve të Kosovës.

Ajo veçoi raportet e mira fqinjësore me Maqedoninë e Veriut, për të cilat një kontribut të çmuar japin edhe shqiptarët si urë lidhëse ndërmjet dy shteteve.

Presidentja e Kosovës, Vjosa Osmani: Raportet e mira fqinjësore me Maqedoninë e Veriut, falë edhe kontributit të çmuar që japin shqiptarët si urë lidhëse ndërmjet dy shteteve

Shqipëria, perla e Mesdheut

Përgatiti: Shefe e Sektorit të Botimeve Anjeza Musollari

“Prandaj duhet të shkruajmë poezi jo të mirë, po shumë të mirë, jo të lartë, po shumë të lartë, shumë të thellë, shumë të gjerë, që t’i vëmë shpirtit të Kombit themele të shëndoshë”, - Lasgush Poradeci.

Mbi zall të pyllit vjeshtarak
Dremit liqeri pa kufi,
Ay ndaj fundesh u përflak
Posi me zjarr e me flori.

Tashi po shuhet nënë mal,
Qytet’i ngrysur në zi.
Po ndizen yjtë dal-nga-dal
Plot bukuri! plot fshehtësi!

Nuk di pse shpesh më ngatërrohen, i madhi Lasgush e pagëzoi me emrin Poradec apo Poradeci i dha emrin “patriarkut të lirikës shqiptare”.

Por një gjë është e sigurt Llazar Gusho u ngjiz në dallgët e liqenit të Pogradecit, në liqenin e Ohrit, aty ku oshtima e ujit sjell qetësi, ku mali dashurisht gërryhet prej dallgëve të liqerit.

Për të kombi ishte gjithçka për të qenë vetvetja me një personalitet. “Në këtë komb ka zakon, traditë, tradicion domethënë Komb, domethënë Nacion, domethënë njeri i vetëdijshëm, njeri që e di veten e vet, që e njeh vetveten.”-L. Poradeci.

Fije fije poezie
Që mban era Shqipërie

Liqeni i Pogradecit të ofron si me magji gjithçka që plotëson kultura e qytetit të Pogradecit me njerëzit e saj me edukatë dhe të urtë. Liqeni të ofron, si paqe, dhe qetësi, arratisje nga e tashmja, bukuri dhe shumë vargje që notojnë nën vjershat e të madhit Lasgush Poradeci.

Uji të plazmon romantikë në personalitet, vëmendjen dhe inteligjencën, ta dëgjosh oshtimën e tij ndër dallgë, zjarri të bën energjik dhe pasionant, ajri të bën dinamik nën ritmin e veçantë të rimës së Lasgushit për njeriun, natyrën, kombin.

Mjafton të lexosh vargjet e Lasgushit dhe ke njohur këtë qytet të paqte në të gjithë dimensionet historike, kulturore, njerëzore. Panoramën për këtë perle të juglindjes e sjellim në vëmendjen e atyre skeptikëve që ende nuk kanë shijuar bukuritë shqiptare.

Pogradeci është i bukur jo vetëm prej natyre, por është edhe një qytet i lashtë e me tradita të hershme kulturore e artistike. Pogradeci është qyteti i luleve, i verës, i peshkut të rrallë koranit, që vështirë se gjendet tjetër kund, por edhe qyteti i mikpritjes. Pogradeci ka një histori të lashtë dhe dokumente të shumta kulturore, gjeologjike dhe natyrore. Ai është banuar në periudhën e paleolitit, ku në Buqezë u ngritën vendbanimet e para palafite. Ndërkohë gërmimet arkeologjike në kodrën mbi qytet kanë zbuluar një vendbanim ilir të shekullit V p.e.s., që i përket fiseve të lashta të Desaretëve që në atë kohë, popullonin Mokrën e sotme dhe Enkelejdit. Këta të fundit kanë qenë fis që kanë jetuar brenda mureve të kalasë së ndërtuar në majë të kodrës pranë qytetit, në pjesën veri-perëndimore të tij. Qytetet e tyre Pelioni dhe Enkelana u shndërruan në shekujt IV-III p.e.s. në qendra të rëndësishme urbane. Dikur qyteti kishte dimensionet e kalasë, ku tashmë gjenden vetëm rrënojat. Me rritjen e popullsisë dhe mbarimit të luftërave lindi nevoja e zgjerimit. Gjatë shekujve në vazhdim banorët e fshatit zbritën poshtë në rrëzë të kodrës dhe krijuan qytetin e Pogradecit, përgjatë bregut të Liqenit të Ohrit. Zbulimet

arkeologjike, që konfirmojnë popullimin në këtë rajon, datojnë nga Periudha Neolitike (6000 vjet p.e.s.), me popullsi dhe ndërtime në rritje gjatë periudhave të Bakrit, Bronzit dhe Hekurit. Gjatë Mesjetës së mesme në shekujt IX-XI, Pogradeci kaloi periudhën e pushtimit bullgar, nga e cila ka trashëguar një sërë toponimesh sllave, madje dhe emrin Pogra-Dec, që do të thotë “qyteti nën kështjellë”, pasi edhe sot qyteti ndodhet nën kështjellën e lashtë mesjetare. Pogradeci ka një traditë shumë të pasur folklori, me larmi kostumesh popullore dhe këngë e valle melodioze të frymëzuara nga bukuritë natyrore të zonës. Tradita artistike e Pogradecit ka prodhuar shumë piktorë dhe shkrimtarë të poezisë dhe prozës, si Lasgush Poradeci, lirikë më i madh shqiptar, Mitrush Kutelin. Elementë artistikë mund t’i gjejmë edhe në arkitekturën e qytetit. Pogradeci me një traditë të pasur në artizanat përfaqësohet sot denjësisht nga artistët e gdhendjes në dru. Pogradeci ka një muze të pasur me dëshmi antikiteti dhe të kohës së luftës, ka kishën e vjetër ortodokse, që quhet kisha e Shën Mërisë dhe ndodhet në lagjen e vjetër të qytetit, si dhe një kishë të re, me arkitekturë shumë të veçantë të quajtur Ringjallja.

Pogradeci, qyteti me njerëz që kanë lënë gjurmë në histori

Reshit Çollaku, lindi në Pogradec, më 1914, ku mbaroi dhe shkollën fillore. Më vonë vazhdoi mësimet në Tiranë. Pas kësaj kaloi në gjimnazin ushtarak në Romë. Vitet e fundit i bëri në Akademinë Ushtarake të Modenas në Itali, ku e gjeti edhe pushtimin i Atdheut nga hordhitë fashiste. Kjo ngjarje e kobshme e tronditi dhe e trishtoi së tepërmi sepse u shkel liria. Më 12 prill 1939, Komanda e Akademisë, në mënyrë pompoze organizon një mbledhje, gjoja me të gjithë shqiptarët, që të bënin betimin ushtarak para dy flamurëve shqiptarë dhe flamurëve italiane me sëpatat e fashizmit. Komandanti i Akademisë mori fjalën nga Koloneli dhe përshëndeti. Kur filloi t’u flasë oficerëve shqiptarë se ata duhet të krenoheshin për ata flamuj, Reshiti iu

përgjigji: “Ne do të krenohemi me flamurin tonë kur ta mbrojmë me gjokset tona dhe kur ta shohim këtu në Itali, të mbajtur nga duart e ushtarëve shqiptarë, si në kohën kur Skënderbeu i erdhi në ndihmë Ferdinandit të Napolit, dhe jo të rrethuar nga bajonetat tuaja”. Më pas Koloneli i ftoi të gjithë ushtarakët shqiptarë të betohen, duke thënë “Lo giuro”, por ata nuk e pasuan. Gjenerali i tha Kolonelit: “A dinë italisht këta apo jo?”. Në këmbim të fjalëve të betimit, Reshiti foli përsëri: “Nuk na gënjeni me propagandën tuaj”, dhe më pas vijoi: “Unë jam betuar një herë për Shqipërinë dhe një betim të dytë e quaj të turpshëm dhe korruptonjës”. Mbas bojkotimit të mësimet për tre ditë ata u mblodhën përsëri. Koloneli i ftoi përsëri për të bërë betimin përpara flamurit kombëtar, por askush nuk del përpara për t’u betuar. Atmosfera elektrizohet,

gjokset filluan të ndizen, të gjithë i kanë sytë tek Reshiti, por ky tashme nuk është në vendin e tij. Duke lënë shokët pas, i qetë, i sigurt, plot vendosmëri,

me kokën lart e sytë drejtuar në fytyrën e oficerit fashist, Reshiti filloi të flasë: “Na ndjeni zotërinj, ky flamur nuk është i yni. Për çdo shqiptar të vërtetë është krejt i huaj, prandaj ne s’kemi pse të betohemi përpara një cope bezeje të kuqe që ka aq vlerë sa edhe copat e bezeve me të cilat mbështjellim këmbët”. Reshiti u përkrah edhe nga disa shokë të tjerë. Mbledhja u prish dhe Reshiti u vu në arrest. Pas disa ditësh erdhi në Shqipëri dhe në mënyrë ilegale kaloi kufirin për në Jugosllavi ku u takua me shqiptarë të tjerë të arratisur. Reshit Çollaku u vu në krye të forcave partizane në këto krahina dhe në krye të partizanëve mori pjesë në shumë luftime. Premtim i tij gjatë Luftës Antifashiste Nacionalçlirimtare ishte: “Do t’i luftoj deri në fund pushtuesit italianë në këtë Luftë Çlirimtare, do të jem me popullin, miqtë dhe shokët e mi, që kanë rrëmbyer armët dhe luftojnë kundër fashistëve italianë këtu në Mokër dhe në gjithë Shqipërinë”. Reshiti kishte një kulturë dhe e njihte artin ushtarak. Ai ra heroikisht siç i ka hije bijve mokrarrë.

Pogradeci ka nxjerrë nga djepi i vet bij dhe bija që kane shënuar me gjurmën e vet, siç është dhe Ing. Myfit Guxholli, i cili ka përgatitur cikle të plota të leksioneve ushtarake në gjeodezinë e lartë, në gjeodezinë inxhinierike si dhe leksionet e gjeografisë ushtarake për Akademinë e Mbrojtjes dhe atë “Skënderbej”. Në vitin 1986 boton tekstin mësimor “Gjeodezia” të përshatur për studentët e specialitetit topograf në Akademinë “Skënderbej”, por dhe për studentët të tjerë të specialiteteve të ndryshme që studiojnë në këtë Akademi gjeodezinë, si xhenio etj. Po ashtu, ai është bashkautor i hartave të territorit shqiptar të shkallëve 1 : 25000 – 1: 50000 (projektet në IGU Tiranë). Ing. Myfit Guxholli, megjithëse në moshë fare i ri, që në shkurt 1944 u rreshtua në radhët e Ushtrisë partizane në Brigadën IV Salmuese, si kuadër i kësaj brigade. Mbas çlirimit të vendit nga pushtuesit nazifashistë, me hapjen e shkollës “Skënderbej”, mbaron me rezultate të mira dy vite mësimore të kësaj shkolle dhe më pas mbaroi Shkollën e Lartë të Topografisë Ushtarake në Leningrad (ish-Bashkimi Sovjetik). Pas diplomimit u emërua në Degën e Topografisë në Shtabin e Përgjithshëm të Ushtrisë. Krahës detyrës së tij funksionale, ai vazhdoi studimet edhe në Fakultetin e Inxhinierisë së Universitetit të Tiranës, në mbarim të të cilit u titullua “Inxhinier topograf”. Ai ka kryer detyra të rëndësishme në Ushtri. Pasi u gradua nëntoger u emërua kryetopograf, më vonë shef seksioni dhe nënkryetar Dege të Topografisë pranë Shtabit të Përgjithshëm të Ushtrisë Shqiptare. Gjatë viteve 1952-1961 ka marrë pjesë në organizimin, projektimin dhe zbatimin në terren të të gjitha punimeve topogjeodezike për sigurimin topografik të Ushtrisë në të gjithë territorin e Shqipërisë. Është bashkautor, së bashku me specialistët e huaj në projektimin e zbatimin në praktikë në terren të triangulacionit

shtetëror (arshiva IGU/1954). Nga viti 1961 deri në 1985 shërbeu në Shkollën e Bashkuar të Oficerëve (sot Akademia “Skënderbej”) si pedagog, shef cikli dhe shef i Katedrës së Topografisë, me gradë “Major”. Gjatë kohës së mësimdhënies dhe drejtimit të Katedrës në Shkollën e Lartë të Bashkuar të Oficerëve, Ing. Myfit Guxholli ka një aktivitet të pasur shkencor e pedagogjik. Qytet krenar për bijtë e vet!

Turizmi

Qyteti liqenor mbetet nga më mikpritësit në Shqipëri. Pamja mbresëlënëse dhe ujërat e kristaltë që të ofron liqeni e bëjnë Pogradecin një nga qytetet më të vizituara nga turistët vendas dhe të huaj. Pogradeci dhe rrethinat e tij janë një atraksion i përhershëm turistik për natyrën, kulturën dhe historinë që i japin madhësinë, ndërsa Liqeni hijeshinë. Pogradeci mbetet një nga qytetet më elitare të Shqipërisë, me kulturën, traditën dhe bukuritë natyrore, ku vizitori gjen prehje në të katër stinët e vitit.

Atraksionet janë të shumta në Pogradec, duke nisur nga qendrat historike, kulturore, qyteti i vjetër, kalaja 2400 vjeçare, Bazilika e Linit, varret mbretërore të Selcës, e në vetvete liqeni i Pogradecit, që tashmë është trashëgimi e UNESCO-s. Këto të gjitha e bëjnë Pogradecin që të jetë një qendër e turizmit kulturor dhe natyror.

Të shumtë janë turistët që e zgjedhin këtë qytet jo vetëm për plazhin, por edhe për pikat turistike Tushemishti dhe Driloni. Tushemishti, veç bukurisë natyrore dhe kulinarisë që të ofron, është bërë i njohur dhe i dashur nga të gjithë edhe me filmat “Zonja nga qyteti” dhe “Shoqja nga fshati”. Sot qytetarë të shumtë vizitojnë shtëpitë ku janë luajtur këto dy filma, ndërsa bëjnë foto me bustin e teto Ollgës.

Ndërkohë në lindje të Pogradecit ndodhet pika turistike e Drilonit, ku natyra nuk e ka kursyer bukurinë. Pemët e shumta dekorative dhe bimët e ndryshme janë në harmoni të plotë me ujërat e kristalta të lumit Drilon, rrugicat për shëtitje, urat karakteristike prej druri dhe zogjtë e bëjnë atë një nga vendet më të vizituara në këtë qytet. Qyteti i Pogradecit mbetet një destinacion i preferuar për turistët edhe në stinën e dimrit, sidomos kur ka reshje dëbore. Pamja piktoreske e liqenit dhe borës, i japin qytetit një sfond të mrekullueshëm.

Kulinaria është një tjetër atraksion për Pogradecin. Turistët përveçse për të shijuar magjinë e qytetit, vijnë edhe për kuzhinën tradicionale. Më i preferuari mbetet peshku koran, simboli i Pogradecit, por duke mos lënë pas edhe Belushkën, që i freskët gatuhet në mënyrë nga më të ndryshmet. Pogradeci, Tushemishti dhe Driloni për natyrën, kulinarinë, mikpritjen dhe liqenin që i fal gjithë hijeshinë, mbetet një atraksion që duhet shijuar.

Deklaratë e përbashkët e presidentes së KE-së Ursula von der Leyen dhe presidentit të SHBA-së Biden për bashkëpunimin SHBA-BE për sigurinë energjetike

Deklarata e përbashkët e presidentes së Komisionit European Ursula von der Leyen dhe presidentit të SHBA-së Biden për bashkëpunimin SHBA-BE rreth ndryshimeve klimatike dhe politikën e energjisë, dekarbonizimit dhe sigurinë e furnizimit në Këshillin e Energjisë SHBA-BE.

Ne jemi të përkushtuar bashkërisht për sigurinë dhe qëndrueshmërinë energjetike të Europës dhe për përshejtimin e tranzicionit global drejt energjisë së pastër. Ne gjithashtu ndajmë objektivin për të garantuar sigurinë energjetike të Ukrainës dhe integrimin progresiv të Ukrainës me tregjet e gazit dhe energjisë elektrike të BE-së.

BE-ja dhe Shtetet e Bashkuara bashkëpunojnë ngushtë për politikën e energjisë, dekarbonizimin dhe sigurinë e furnizimit në Këshillin e Energjisë SHBA-BE. Angazhimet e BE-së dhe Shteteve të Bashkuara për të përmbushur qëllimet e Marrëveshjes së Parisit, përmes energjisë së pastër, veçanërisht burimeve të rinovueshme, efikasitë të energjisë dhe teknologjive, ofrojnë një rrugë drejt sigurisë së energjisë dhe uljes së varësisë nga lëndët djegëse fosile. Sfidat aktuale për sigurinë europiane nënvizojnë angazhimin tonë për të përshejtuar dhe menaxhuar me kujdes kalimin nga lëndët djegëse fosile në energji të pastër. Gjatë dekadës së fundit, BE ka investuar në diversifikimin e furnizimit nëpërmjet infrastrukturës dhe përforsimit të rrjeteve të saj të brendshme të energjisë, duke rritur elasticitetin dhe fleksibilitetin e tregjeve të energjisë të BE-së. Komisioni European do të intensifikojë punën me Shtetet Anëtare për sigurinë e furnizimit, brenda tregjeve transparente dhe konkurruese të gazit në një mënyrë të pajtueshme me qëllimet afatgjata të klimës dhe arritjen e emetimeve neto zero, deri në vitin 2050.

Ndërsa ky proces intensifikohet gjatë kësaj dekade kritike, ne jemi të përkushtuar të punojmë ngushtë së bashku për të kapërcyer sfidat e sotme të sigurisë së furnizimit dhe çmimeve të larta në tregjet e energjisë.

Ne angazhohemi të intensifikojmë bashkëpunimin tonë strategjik energjetik për sigurinë e furnizimit dhe do të punojmë së bashku për të vënë në dispozicion furnizime energjetike të besueshme dhe të përballueshme për qytetarët dhe bizneset në BE dhe fqinjët e saj.

Shtetet e Bashkuara dhe BE po punojnë së bashku drejt furnizimit të vazhdueshëm, të mjaftueshëm dhe në kohë të BE-së me gaz natyror nga burime të ndryshme anembanë globit për të shmangur goditjet e furnizimit, përfshirë ato që mund të rezultojnë nga një pushtim i mëtijshëm rus i Ukrainës. Shtetet e Bashkuara janë tashmë furnizuesi më i madh i gazit natyror të lëngshëm (GNL) në BE. Ne jemi duke bashkëpunuar me qeveritë dhe operatorët e tregut për furnizimin me vëllime shtesë të gazit natyror në Europë nga burime të ndryshme anem-

banë globit. Gazi natyror i lëngshëm në afat të shkurtër mund të rrisë sigurinë e furnizimit ndërkohë që ne vazhdojmë të mundësojmë kalimin në emetimet neto zero. Komisioni European do të punojë për përmirësimin e transparencës dhe përdorimit të terminaleve GNL në BE.

Ne synojmë të punojmë së bashku, në bashkëpunim të ngushtë me Shtetet Anëtare të BE-së, për furnizimet me GNL për sigurinë e furnizimit dhe planifikimin e rasteve. Ne gjithashtu do të shkëmbejmë mendime për rolin e ruajtjes në sigurinë e furnizimit.

Më gjerësisht, ne u bëjmë thirrje të gjitha vendeve prodhuese kryesore të energjisë që të bashkohen me ne për të siguruar që tregjet botërore të energjisë të jenë të qëndrueshme dhe të furnizuara mirë. Kjo punë tashmë ka filluar dhe ne do ta çojmë përpara në takimin e Këshillit të Energjisë SHBA-BE, më 7 shkurt.

EUROBAROMETRI SPECIAL 513 - NDRYSHIMET KLIMATIKE

E ardhmja e Europës: Europeanët e shohin ndryshimin e klimës si sfidën kryesore për BE-në

Parlamenti European dhe Komisioni janë duke publikuar një Eurobarometër Special të përbashkët për të Ardhmen e Europës.

Eurobarometri është një seri sondazhesh të opinionit publik të kryera rregullisht në emër të Komisionit European dhe institucioneve të tjera të BE-së që nga viti 1973. Këto sondazhe trajtojnë një gamë të gjerë çështjesh aktuale në lidhje me Bashkimin Ndryshimet klimatike

Europeanët sipas Barometrit Special e identifikojnë ndryshimin e klimës si problemi i vetëm më serioz me të cilin përballet bota në tërësi. Për më tepër, gati gjysma e europianëve e konsiderojnë ndryshimin klimatik si një nga problemet më serioze me të cilat përballet bota, pas varfërisë, urisë dhe mungesës së ujit të pijshëm, por përpara përhapjes së sëmundjeve infektive. Është një rezultat i habitshëm në kuadër të pandemisë së koronavirusit, duke treguar nivelin e lartë të shqetësimit rreth ndryshimeve klimatike pavarësisht krizës serioze shëndetësore botërore në dekada. Në të vërtetë, proporcioni e europianëve që mendojnë se problemi i ndryshimit të klimës është shumë serioz ka mbetur i qëndrueshëm që nga viti 2019, në gati tetë në dhjetë.

Nëntë nga 10 të rinj europianë pajtohen se trajtimi i ndryshimeve klimatike mund të ndihmojë në përmirësimin e shëndetit dhe mirëqenies së tyre (91% e 15-24-vjeçarëve), ndërsa 87% e të gjithë të anketuarve ndajnë gjithashtu këtë mendim.

81% e të anketuarve thonë se janë të lumtur që jetojnë në BE.

68% e europianëve pajtohen se BE-ja është një vend stabiliteti në një botë të trazuar; ndërsa 67% pajtohen se projekti i BE-së ofron një perspektivë të ardhshme për rininë e Europës.

E ardhmja e Europës

Me fillimin e vitit 2022 – Viti i caktuar European i Rinisë – ky sondazh nxjerr në pah pikëpamjet e të rinjve europianë mbi sfidat me të cilat përballet Bashkimi European, krahas rolit kyç që të rinjtë po luajnë në Konferencën për Ardhmërinë e Europës.

Eurobarometri tregon se 91% e 15-24-vjeçarëve besojnë se luftimi i ndryshimeve klimatike mund të ndihmojë në përmirësimin e shëndetit dhe mirëqenies së tyre, ndërsa 84% e atyre të moshës 55 vjeç e lart janë dakord. Pothuajse çdo i dyti european (49%) e sheh ndryshimin e klimës si sfidën kryesore globale për të ardhmen e BE-së, me mbështetje dërrmuese

për objektivat mjedisore të Marrëveshjes së Gjellbër Europiane: 88% e europianëve mendojnë se është e rëndësishme të rritet pjesa e burimeve të rinovueshme të energjisë në ekonominë tonë dhe të kemi efikasitet më të madh energjetik, ndërkohë që 80% bien dakord për rëndësinë e bërjes së Europës kontinenti i parë neutral ndaj klimës në botë deri në vitin 2050 dhe promovimi i rritjes së tregut të automjeteve me emetime zero dhe të ulëta.

Sfida të tjera globale të së ardhmes të theksuara nga të anketuarit përfshijnë shëndetin (34%) dhe migrimin dhe zhvendosjen e detyruar (të përmendura nga rreth 30%). Të kesh standarde jetese të krahasueshme (31%) dhe një politikë të përbashkët shëndetësore (22%) janë dy aspektet më të dobishme për të ardhmen e Europës. Europeanët gjithashtu kanë prioritet solidaritetin më të fortë midis Shteteve Anëtare (21%) dhe pavarësinë energjetike (20%).

Pasuritë, sfidat dhe vlerat e BE-së

Katër sfidat më të përmendura me të cilat përballet vetë BE-ja janë pabarazitë sociale (36%), papunësia (32%), e ndjekur nga çështjet e migracionit (31%). Ashtu si me sfidat globale, çështjet mjedisore dhe ndryshimet klimatike janë gjithashtu të larta në listën e sfidave me të cilat përballet BE-ja, të përmendura nga 32% e të anketuarve.

Europeanët e konsiderojnë respektimin e BE-së për demokracinë, të drejtat e njeriut dhe sundimin e ligjit (27%) si asetet kryesor të BE-së, të ndjekur nga fuqia e saj ekonomike, industriale dhe tregtare (25%), sipas të anketuarve.

Jeta në Bashkimin European

Një shumicë e madhe e europianëve pajtohen se janë të lumtur që jetojnë në BE (81%) dhe në vendin e tyre (89%), si dhe janë të lumtur me jetën e tyre familjare (89%).

Konferenca për të Ardhmen e Europës

Rreth 43% e europianëve thonë se përfitimi kryesor i përfshirjes së brezit të ri në Konferencë është fokusimi në çështjet me interes për ta. Përfitimet e mëtejshme të rolit të tyre kyç në Konferencë janë energjia dhe motivimi për reformat dhe ndryshimet që ato sjellin (cituar nga 35%) dhe fokusi i tyre për ta bërë të ardhmen e Europës më të përshtatshme me sfidat e shoqërisë së sotme (33%).

Qytetarët europianë mbeten vazhdimisht të interesuar për të kontribuar dhe për të marrë pjesë në Konferencën për Ardhmërinë e Europës. Ndërsa përgjigjia

në një sondazh është mjeti i preferuar për ta bërë këtë, siç tregohet nga më shumë se gjysma e europianëve (59%), pothuajse çdo i dyti qytetar european (46%) mund të pranojë të marrë pjesë në takime në zonën e tyre. Pjesëmarrja në konsultime online (40%), paraqitja e ideve dhe propozimeve për politikanë europianë dhe kombëtarë (39%) dhe pjesëmarrja në ngjarje kulturore dhe sportive europiane të lidhura me Konferencën (39%) janë format e radhës më tërheqëse të angazhimit të qytetarëve.

Në përgjithësi, europianët shohin ndryshimet klimatike dhe mjedisin (44%), shëndetin (40%), si dhe një ekonomi më të fortë, drejtësi sociale dhe punë (40%) si çështje kyçe për Konferencën.

Ekziston një pritshmëri e qartë se Konferenca duhet të çojë në rezultate të prekshme. Në të vërtetë, të anketuarit do të inkurajoheshin më shumë të merrnin pjesë në aktivitetet e Konferencës nëse do të ishin të bindur se pjesëmarrja e tyre do të kishte një ndikim real (53%).

Zëri i qytetarëve në BE

90% e europianëve pajtohen që zërat e qytetarëve të BE-së duhet të merren më shumë parasysh në vendimet që kanë të bëjnë me të ardhmen e Europës. 55% e europianëve përmendin votimin në zgjedhjet europiane si një nga mënyrat më efektive për të siguruar që zërat të dëgjohen nga vendimmarrësit në nivel të BE-së.

Paralelisht me punën e vazhdueshme të Paneleve të Qytetarëve Europianë që miratojnë rekomandimet për Konferencën për Ardhmërinë e Europës, ky sondazh Special i Eurobarometrit 517 “E ardhmja e Evropës” ofron njohuri mbi pikëpamjet europiane dhe qëndrimet ndaj Konferencës për Ardhmërinë e Europës, dhe sfidat kryesore me të cilat përballet BE.

I porositur nga Parlamenti European dhe Komisioni, sondazhi u krye midis 16 shtatorit dhe 17 tetorit 2021 (vala EB 96.1) në 27 Shtetet Anëtare të BE-së. Anketa u krye ballë për ballë dhe u plotësua me intervista online, aty ku ishte e nevojshme si pasojë e pandemisë së koronavirusit. Janë realizuar gjithsej rreth 26,530 intervista. Të gjithë europianët mund të ndajnë idetë e tyre se si të formësojnë të ardhmen e përbashkët në Platformën Dixhitale Shumëgjuhëshe të Konferencës për Ardhmërinë e Europës.

Eurobarometri Special është i disponueshëm në një uebsajt të ri të dedikuar të Eurobarometrit që ofron akses në anketat e Eurobarometrit dhe të dhënat e publikuara nga të dy institucionet që nga viti 1974.

4 shkurti dhe fjala masakër

PROF. ASOC. DR. BERNARD ZOTAJ

Më 4 shkurt 1944, brenda disa orëve, humbën jetën 84 qytetarë të pafajshëm të Tiranës. 4 shkurti ishte dhe është simbol rezistence antifashiste, heroizmi e atdhedashurie, i cili në emër të rezistencës aktive antifashiste, me idealin e lirisë në zemër, lanë me gjakun e tyre rrugët e sheshet e Tiranës.

Ballistët me gjermanët, në fshehtësi me policinë sekrete, përgatitën listat e antifashistëve, të anëtarëve të njësiteve guerile, të familjeve, shtëpitë e të cilëve ishin bazat ilegale, të familjeve pjesëtarë të të cilëve kishin dalë partizanë, anëtarë të organizatës së rinisë, të gruas dhe të Fontit Antifashist Nacionalçlirimtar, të nacionalistëve patriotë, që u bënë pre e kësaj ndodhie të përbindshme. Në këtë natë u vranë 84 njerëz, por edhe një person të kishte rënë viktimë, përsëri ishte shumë. Turp që këtë masakër e bënë shqiptarët e armatosur ndaj shqiptarëve të paarmatosur dhe më turp akoma, kur të armatosurit ishin në shërbim të pushtuesit gjerman.

Sot pas 78 vitesh të kësaj ngjarjeje, ajo vazhdon të bëjë jehonë tek të gjithë brezat. Nuk di kur kjo padrejtësi, e që është një “masakër” tjetër, do të vendoset në vendin që i takon. Tirana e barrikadave, e lëvizjes më të madhe antifashiste në Shqipëri, e njësiteve guerile dhe e bazave të fuqishme të luftës, po zhvishet nga dita në ditë nga këto simbole, pavarësisht se ka ligje dhe vendime për mbrojtjen, ruajtjen dhe restaurimin e tyre.

Bashkëpunimi gjermano-ballist

4 shkurti ishte vazhdim i reprezaljeve dhe terrorit të ushtruar nga pushtuesit gjermanë dhe bashkëpunëtorët e tyre ballistë. Ministri i Brendshëm, Xhaferr Deva, ka pasur kontakte të hershme me gjermanët që në Kosovë. Ky ishte një ministër i fuqishëm në qeverinë kuislinge shqiptare, i cili me mbështetjen dhe besimin e gjermanëve, gëzonte liri të plotë veprimi, ndërmerre veprime represive dhe ishte plotësisht në shërbim të tyre.

4 shkurti u bë si rezultat i disa atentateve të komunistëve kundër Xhaferr Devës dhe komandantit të Ballit Kombëtar Kadri Cakranit, më datën 3 shkurt 1944. Situata në Shqipëri në këtë kohë dhe nga ballafaqimi me dokumente gjermane, ngjarja e 4 shkurtit, lidhet me dhunën e trupave të milicisë së ministrit Deva, si dhe të operacioneve gjermano-balliste kundër lëvizjes partizane në periudhën nëntor 1943-shkurt 1944. Organizimi i 4 shkurtit, ishte një aksion i grupeve nacionaliste sipas dokumenteve gjermane.

Operacioni i Dimrit 1943-1944, i nisur prej gjermanëve në bashkëpunim me ballistët nuk e shoi lëvizjen partizane. Situata solli një stabilizim të përkohshëm të qeverisë së Rexhep Mitrovicës, njëkohësisht u forcua shpresa e ruajtjes së pushtetit të nacionalistëve dhe ballistëve pas largimit të gjermanëve. Në janar 1944 Mehdi Frashërit, Xhaferr Deva dhe Kadri Cakrani “i tmerrshmi” zhvilluan një mbledhje dhe përfshirjen e tre ballistëve në qeveri. Dokumenti gjerman thekson se “përfshirja e disa burrave në qeveri, të cilët janë përfaqësues të këtij fronti, është rezultat i luftës sonë të përbashkët me përkrahësit e Ballit Kombëtar në Shqipërinë e Jugut, të cilët të armatosur prej nesh, luftojnë kundër partizanëve të kuq. Bashkëpunimi i Wehrmacht-it tonë me formacionet e Kadri Cakranit në Shqipërinë e Jugut rezulton tepër i suksesshëm...”.

Misioni i ministrit të Brendshëm, Xhaferr Deva ishte “gjaku don gjak! Terrori kërkon terror! Terror kundër terroristëve, terror kundër anarkistëve, terror kundër nacionalçlirimtarëve, terror kundër simpatizantëve të saj”. Ndërsa regjenti Mehdi Frashëri theksonte luftë të hapur kundër komunistëve. Një dokument tjetër gjerman theksonte se “lufta e pandërprerë e bandave të Ballit Kombëtar kundër komunistëve në Shqipërinë e Jugut, të cilët ne i furnizojmë me armë dhe municione si edhe aksione të tjera të forcave nacionaliste në Shqipërinë Veriore dhe Lindore, i kanë dëmtuar rëndë kundërshtarët komunistë”. Në këto aksione u përfshinë forca të Ballit Kombëtar. Qeveria Mitrovica dhe Regjenca heshtën. Sipas gjermanëve, Mehdi Frashëri mbante një qëndrim oportunist, kurse Deva, mbështeste pa kufi kërkesat dhe interesat gjermane. Bashkëpunimi i ballistëve me pushtuesin nazist ishte i hapur.

Vrasjet e 4 shkurtit të vitit 1944 ndaj popullit të Tiranës ishte një ndër ngjarjet e hidhura të mbetura në kujtesën historike dhe sot, pas 78 vitesh. Sot ka interpretime që e shikojnë këtë ngjarje vetëm si një hakmarrje personale të ministrit Deva. Nisur

nga dokumente gjermane, del se vrasjet ishin vazhdim i aksioneve për llogari të gjermanëve dhe qeverisë shqiptare, të drejtuara nga ministri Deva. Aksionet kishin filluar në Pejë, në Prizren, në Shkodër dhe erdhën deri në Tiranë. Gjermanët i nxorën gështenjat nga zjarri, me duart e shqiptarëve. Terrori nuk e trembi popullsinë, por ajo u lidh më shumë me Lëvizjen Antifashiste Nacionalçlirimtare. Përkundrazi, antifashizmi fitoi më shumë dhe u zgjerua në të

liste planifikojnë gjatë natës kryerjen e një kundër-aksioni”. Ky operacion kishte synim që t’i jepte goditje të rëndë dhe asgjësuese komunistëve dhe Frontit Nacionalçlirimtar në Tiranë. Kjo ishte një kundërpërgjigje për dëmet që kishin pësuar forcat ushtarake gjermane dhe ballistët gjatë Operacionit të Dimrit 1943-1944 nga forcat e Ushtrisë Nacionalçlirimtare. Do arrestoheshin dhe pushkatoheshin personat në listat e hartuara nga policia sekrete, duke filluar nga Gogo Nushi, komunistë, aktivistë të rinisë komuniste dhe të Frontit Nacio-

gjithë vendin. Nacionalizmi shqiptar dhe Balli Kombëtar gjatë Luftës së Dytë Botërore dështuan dhe i krijuan kushte ardhjes në pushtet të Enver Hoxhës.

Operacioni u organizua dhe ishte tepër sekret

Dokumentet arkivore shqiptare dhe gjermane flasin se njerëzit u morën me forcë nga shtëpitë e tyre dhe në rrugë. Në këtë ndodhi, nazistë, kuislingë dhe ballistë kishin hartuar që më parë një skenar, në zyrën e Rexhep Mitrovicës, ku ishin Xhaferr Deva, Hysni Derna, Kadri Cakrani, Qazim Mulleti dhe oficerë nga gestapo gjermane. Një dokument gjerman thekson se “gjatë pasdites komunistët organizuan atentate ndaj drejtuesve nacionalistë. Ndër ta ishin ministri Deva dhe Cakrani (Kadri). Si pasojë, grupimet naciona-

nalçlirimtar, të gruas antifashiste, patriotë dhe pjesëtarë të njësiteve guerile. Do zbuloheshin dhe asgjësoheshin bazat ilegale të LANÇ-it, teknika e Partisë, strehimet ilegale, partizanë të plagosur, të sëmurë dhe këta të arrestoheshin e të pushkatoheshin.

Operacioni u organizua dhe ishte tepër sekret. Ai do fillonte pasditen e 3 shkurtit 1944 dhe mbyllej në orën 05.00 të mëngjesit, të datës 4 shkurt 1944. Operacioni drejtohej nga Xhaferr Deva dhe Kadri Cakrani. Forcat pjesëmarrëse në operacion ishin xhandarmëria, policia sekrete kuislinge, forcat e regjimentit mercenar “Kosovar” të ardhur në Shqipëri dhe forca të Ballit Kombëtar. Këto forca ishin të organizuar në grupe, ku secili grup kishte 10-15 ushtarakë në drejtime të caktuara. Në krye të tyre ishin agjentët e Gestapos, si dhe Qazim Mulleti, Osman Kukaleshi, Xhelal

Staravecka, Seit Matja, drejtues kryesor të organizatës së Ballit Kombëtar në Tiranë, Halim Begeja, Halil Mëniku, Seit Deneri, Arif Merepeza, Osman Kazazi, Zige Hatipi etj.

Operacioni filloi në orët e pasdites së 3 shkurtit 1944. Në një njoftim nga ATSH thuhej se “në orët e para të kësaj dite, disa grupe terroriste kanë tentuar të bëjnë atentat kundër qeverisë, personaliteteve të larta shqiptare, kundër Xhaferr Devës, Kadri Cakranit dhe kanë sulmuar automobilat e tyre me bomba dhe revolver”. Menjëherë Xhelal Staravecka dhe Kadri Cakrani, filluan operacionin me agjentët e tyre në Tiranë e Re, arrestuan qytetarët Todi Shkurti, Vangjel Capo, Hasan Çeliku dhe Jani Koçi, të cilët ktheheshin nga puna në shtëpitë e tyre dhe i pushkatuan. Ndodhinë e justifikuan se këta kishin vranë një tregtar dhe kishin plagosur disa të tjerë. Pas ngjarjes, forca të xhandarmërisë, të policisë dhe të regjimentit mercenar “Kosovar”, vendosën patrulla në rrugët e Tiranës. U vendos ndalim-qarkullimi. Nga ora 02:00 e natës dhe deri në mëngjesin e 4 shkurtit, bastisën mjaft shtëpi, arrestuan mbi 500 qytetarë dhe 84 njerëz i pushkatuan. Pjesa më e madhe e tyre ishin antifashistë, aktivistë të Frontit Nacionalçlirimtar, të rinj komunistë dhe punëtorë që shkonin në punë herët në mëngjes. Në mes të të masakruarve ishin katër italianë dhe katër malazezë.

Kjo ishte nata ku Tirana u gjakos në mëngjesin e 4 shkurtit 1944.

Në rrugët dhe sheshet e Tiranës, ishin vranë para Sahatit dhe Xhamisë 12 punëtorë dhe 4 italianë, në fund të Boulevardit, afër maternitetit 4 malazezë, në rrugën e Pishës 3, para Xhamisë në rrugën e Kavajës 3, në rrugën e Shën Gjergjit 7, etj. Mjaft prej të vranëve u ishin prerë gishtat e duarve dhe rrëmbyer unazat dhe dhëmbët e florinjtit. Kufomat e të vranëve qëndruan deri në orën 10.00, pastaj xhandarmëria i dërgoi në morgun e spitalit. Ministri i Brendshëm dhe Komandanti i Ballit Kombëtar, bazuar në një listë që u përgatit prej tyre me ngut në pasditen e 3 shkurtit, vranë duke gdhirë 4 shkurti, 84 qytetarë të Tiranës. Të vranët nuk ishin të gjithë antifashistë dhe komunistë, shumica e tyre ishin qytetarë të thjeshtë.

Bashkëpunimi me Gardën Kombëtare të New Jersey-t thelbësor në modernizimin e Forcave tona të Armatosura

Ushtarakët shqiptarë po trajnohen
nga kolegët e tyre amerikanë për
përdorimin dhe mirëmbajtjen e
dronëve të rinj ushtarakë

